

ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔
ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย
เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

FACTORS AFFECTING THE PREPARATION BEFORE RETIREMENT
ACCORDING TO IDDHIPADA 4 OF TEACHERS OF KUNNATHEE
RUTTHARAMWITTAYAKOM SCHOOL, DINDANG DISTRICT, BANGKOK

นางวันเพ็ญ ปั่นจาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีวิตและความตาย

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔
ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม
เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

นางวันเพ็ญ ปั่นจาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีวิตและความตาย

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Factors Affecting the Preparation before Retirement according to
Iddhipada 4 of Teachers of Kunnathee Ruttharamwittayakom
school, Dindang District, Bangkok

Miss Wanphen Panjard

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Life and Death Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนคุณที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระมหาเฟื่อน กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินุโท, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลนัตร์)

กรรมการ

(ผศ.ดร. สาระ मुखดี)

กรรมการ

(ผศ.ดร. เรียงชัย หมื่นชนะ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินุโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ

ผศ.ดร. เรียงชัย หมื่นชนะ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางวันเพ็ญ ปันจาด)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
- ผู้วิจัย** : นางวันเพ็ญ ปิ่นจาด
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร. พธ.บ. (การสอนสังคม), พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ), M.A. (Clinical Psychology.), Ph.D.(Industrial Psychology.).
 - : ผศ. ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ ป.ธ.๗., พธ.บ. (ครุศาสตร์), M.Ed. (Higher & Teacher), Ph.D. (Psychology)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๔) เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก

๒. การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา ประสพการณ์การทำงาน และรายได้ ไม่ต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท มี ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสพการณ์การทำงาน และรายได้ ไม่ต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. การวิเคราะห์แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน ติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ มีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์ และสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้ปกติอยู่เสมอ ควรวางแผนรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ มีการวางแผนลงทุน มีการออมเงิน มีอาชีพเสริม มีบ้านพักอาศัยถูกสุขลักษณะ สุขภิบาล ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด อยู่ในชุมชนที่ปลอดภัยเสพติด และปลอดภัย เพื่อเตรียมตัวเกษียณอายุราชการ

Thesis Title : Factors Affecting the Preparation before Retirement according to Iddhipada 4 of Teachers of Kunnathee Ruttharamwittayakom school, Dindang District, Bangkok

Researcher : Miss Wanphen Panjard

Degree : Master of Arts (Life and Death Studies)

Thesis Advisory Committee :

: Phrakhru Sangkharak Ekkaphat Aphichantho, Asst.Dr. B.A. (SocTaehing), B.A. (English), M.A. (Clinical Psychology.), Ph.D.(Industrial Psychology.).

: Asst. Prof. Dr.Rerngchai Muenchana .,Pali VII., B.Ed. (Education), M.Ed. (Higher & Teacher), Ph.D. (Psychology)

Date of Graduation : March 14, 2019

ABSTRACT

The purpose of this research was 1) to study factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, bangkok. What's level?, 2) to compare the level of teachers' opinions on Factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, bangkok. Should be different or same?, 3) to analyze the relationship between factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, Bangkok, and 4) to present problems, obstacles and suggestions that factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, bangkok.

The Findings of the study were concluded as follows:

1. The level of opinion about factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, bangkok. Society factors are psychological, physical, property and residential at the highest level. And Iddhipada consist of *Chanda*, *Viriya*, *Citta*, *Vimamsa* at a high level.

2. Comparison of factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school,

dindang district, bangkok. Society factors are psychological, physical, property and residential classified by gender, age, education, work experience and income are not different, which to reject the null hypothesis and not according to the hypothesis. About Iddhipada consist of *Chanda*, *Viriya*, *Citta*, *Vimamsa*. Classified by gender, age, education, work experience and income are not different, which to reject the null hypothesis and not according to the hypothesis.

3. The analysis shows the correlation coefficient between factors affecting the preparation before retirement according to Iddhipada 4 of teachers of kunnathee ruttharamwittayakom school, dindang district, bangkok. A positive correlation was statistically significant at 0.05 and 0.01, according to the hypothesis.

4. Suggestion was should have good morale by using Dharma principles as an anchor for the mind, optimistic, Know to drop when having a problem, Have creative activities with others in the community, Follow news in the country, have a place to relax when the mind suffering and create power by yourself, maintain health, planned revenue and spending, plan to release all existing debts as soon as possible before retirement, There are residential hygiene, located in the community of free from drug and safe to prepare for retirement.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนั้น ต้องอาศัยความเมตตาของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท, ผศ.ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยดีมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ รศ.ดร. เมธาวี อุตมธรรมานภาพ, ผศ.ดร. ประยูร สุยะใจ, ผศ.ดร. สารระ มุขดี, ดร. วิชชุดา ฐิติโชติรัตนนา, ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลฉัตร

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญและครูทุกท่าน ที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัย ได้ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร และผู้ครูทุกท่าน ที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัยใน ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ พระมหาเพื่อน กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. ประธานกรรมการตรวจสอบ วิทยานิพนธ์, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท, ผศ.ดร. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลฉัตร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, ผศ.ดร. สารระ มุขดี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ, และ ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์เป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระอาจารย์ และคณาจารย์ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้ศิษย์ด้วยความรักและเมตตา เป็นแรงบันดาลใจจนศิษย์เกิด สติปัญญา จากการศึกษาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาสาขาวิชาชีวิตและความ ตาย ทุกรูป/คน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณ พี่น้อง ทุกคนใน ครอบครัว ที่คอยสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมี จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิท มิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกัน สรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอมอบความรู้จาก วิทยานิพนธ์นี้ ให้เป็นข้อมูลในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

นางวันเพ็ญ ปั่นจาด

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๒
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม	๖
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอภิบาท ๔	๑๒
๒.๓ สภาพทั่วไปของโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	๒๓
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๐
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๓๘
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๘
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๐
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๐
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	๔๕
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	๕๕
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	๖๙
๔.๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร	๗๐
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๗๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๑
บรรณานุกรม	๘๓
ภาคผนวก	๘๘
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๘๙
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย IOC	๙๘
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	๑๐๖
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๑๒
ภาคผนวก จ หนังสืออนุมัติเก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out)	๑๑๘
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๒๐
ภาคผนวก ซ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)	๑๒๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา โดยภาพรวม	๕๐
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ	๕๑
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านวิริยะ	๕๒
๔.๑๔	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านจิตตะ	๕๓
๔.๑๕	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านวิมังสา	๕๔
๔.๑๖	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร คือปัจจัยทางสังคม มี ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า จำแนกตามเพศ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t – test)	๕๕
๔.๑๗	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F– test)	๕๖
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานครจำแนกตามอายุ ด้านทรัพย์สินเป็นรายคู่	๕๗
๔.๑๙	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F– test)	๕๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๒๐	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตามการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๕๙
๔.๒๑	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๖๐
๔.๒๒	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท มี ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้าน วิมังสา พบว่า จำแนกตามเพศ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที่ (t – test)	๖๑
๔.๒๓	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๖๒
๔.๒๔	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๖๓
๔.๒๕	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตามการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๖๔
๔.๒๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อน เกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้าน วิริยะเป็นรายคู่	๖๕
๔.๒๗	การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)	๖๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๒๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อน เกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAM วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ด้านวิมังสาเป็นรายคู่	๖๗
๔.๒๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อน เกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAM วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ด้านวิริยะเป็นรายคู่	๖๘
๔.๓๐	แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตาม หลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคม	๖๙
๔.๓๑	แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตาม หลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของหลักอิทธิบาท	๖๙
๔.๓๒	แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครู โรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทาง สังคมกับหลัก อิทธิบาท	๗๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๓๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี อักษรไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๐๐ เรียกว่า “ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก” และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ ผู้ศึกษาอ้างพระไตรปิฎกเพียงบางส่วน เรียงตามคัมภีร์ ตามที่ได้ระบุแล้วในเชิงอรรถและอักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อ้างอิงโดยจะระบุเล่ม/ข้อ/หน้าหลังคำย่อชื่อคัมภีร์เช่นที่.ม.(ไทย) ๑๐/๑๓๖/๘๑. หมายถึงสุดตันตปิฎกที่ขนิทายมหารวรรคพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๑๓๖ หน้า ๘๑

			พระวินัยปิฎก		
วิ.มหา.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์		(ภาษาไทย)
วิ.จ.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	จุฬวรรค		(ภาษาไทย)
			พระสุตตันตปิฎก		
ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ชั้นธวารวรรค	(ภาษาไทย)
ช.ป.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)
			อภิธรรมปิฎก		
อภิ.วิ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	วิภังคปกรณ์		(ภาษาไทย)
อภิ.ธ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	ธาตุกถา		(ภาษาไทย)
อภิ.ก.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	กถาวัตถุ		(ภาษาไทย)
			อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก		
อง.ทุก.อ.		อังกุตตรนิกาย	มโนรณปุรณี	ทุกนิบาตอรรถ	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.อ.	(ไทย) =	อังกุตตรนิกาย	มโนรณปุรณี	จตุกกนิบาตอรรถ	(ภาษาไทย)
อง.ปณจก.อ.	(ไทย) =	อังกุตตรนิกาย	มโนรณปุรณี	ปัญจกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ฉก.อ.	(ไทย) =	อังกุตตรนิกาย	มโนรณปุรณี	ฉกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุคสมัยปัจจุบัน อยู่ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมืองมีการแข่งขันในการพัฒนาประเทศกันอย่างสูง เพื่อนำไปสู่ตลาดโลกยุคใหม่ ที่ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้สู่การปรับตัวให้ทันกับความเคลื่อนไหวของโลก ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย จากกระแสโลกโดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และความท้าทายคือคุณภาพของคนขึ้นอยู่กับการศึกษา ที่เป็นปัจจัยสำคัญ ของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างสมดุล เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนา และเสริมสร้างความเจริญ รุ่งเรือง มั่นคงให้กับประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ ให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยที่มนุษย์ทุกคน ก็มีศักยภาพพอที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ด้วยการศึกษา ซึ่งการศึกษาที่เป็นกุศลและดุจภาพ จะช่วยฝึกฝนให้มนุษย์มีความสามารถอยู่ในหมู่มนุษย์ผู้ประเสริฐสุด คือคนที่ฝึกดีแล้ว^๑ และเมื่อมนุษย์ได้รับการฝึกฝนจะได้รับการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดของมนุษย์ นั่นคือการศึกษาที่มีคุณภาพ

ครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ในสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน ปัญหาด้านคุณภาพของครู ที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการประสบความสำเร็จอย่างสูงในการนำคนเก่ง คนดี มีความรู้เข้าสู่วิชาชีพครู โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เก่งที่สุดของแต่ละจังหวัดให้เข้ารับทุนเพื่อเรียนต่อด้านการฝึกหัดครู ดังนั้นครูในยุคนั้นจึงเป็นคนเก่งของประเทศ และประสบความสำเร็จทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและด้านการพัฒนานักเรียน ต่อมาประเทศไทยมีความต้องการครูสูงขึ้นจึงเร่งผลิตครูมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ถึงกับสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งได้เปิดการเรียนการสอนในภาคพิเศษและภาคสมทบ ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาครูมากเกินความต้องการของตลาดแรงงานและตกงานในที่สุด ด้วยเหตุนี้เด็กรุ่นหลังจึงไม่มั่นใจโอกาสที่จะได้งานทำจึงไม่เลือกเรียน

^๑พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : เพื่อฟ้า การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๘.

ครูหรือเลือกไว้เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันว่าเรียนอะไรไม่ได้จึงเข้าเรียนครูทำให้ภาพลักษณ์ของครู และคุณภาพการศึกษาตกต่ำลงมาก ปัจจุบันมีครูมากกว่า ๑๓๐,๐๐๐ คน อยู่ในสภาพมีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยเฉลี่ยหนึ่งคนละ ๑.๑ ล้านบาท ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานมีคุณภาพชีวิตลดลง และต้องทำงานเพื่อหารายได้เสริม ทำให้การอุทิศตนต่อหน้าที่ครูเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนลดลง^๒

เมื่อสังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ครูในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ไปด้วย ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ ครูไทยในอนาคตยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมีเทคนิควิธีการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม เป็นนักร้องแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ ถ้าทุกภาคส่วนช่วยกัน หาทางลดปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาครู ซึ่งแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น ต้องดำเนินการทั้งด้านนโยบายและด้านการพัฒนาตนเองของครูควบคู่กันไป จึงจะทำให้ครูเป็นครูยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง^๓

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลของปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมพร้อมของข้าราชการครูมาใช้เป็นรูปแบบในการเตรียมความงานในทุกๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงสภาพในปัจจุบันที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ควรแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

^๒ นิษฐา บัณญาลังก์, ปัญหาครู: ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/519593>, [๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐].

^๓ เรียนรู้เรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21, เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://hooahz.wordpress.com/2013>, [๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐].

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๔ เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๓ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๓.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีในคัมภีร์พระไตรปิฎก ตำราวิชาการ หนังสือบทความ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) **ตัวแปรต้น (Independent Variables)** คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน ตำแหน่ง รายได้ กับปัจจัยทางสังคม

๒) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ คือ ๑. ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ใน

สิ่งนั้น) ๒. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) ๓. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น)
๔. ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีจำนวน ๖๓ คน โดยใช้วิธีการการสุ่มแบบบังเอิญ โดยวิธีเชิญสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในพื้นที่ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเริ่มศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจนมาถึงขั้นการลงพื้นที่เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล ระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๖๑ ถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ เป็นระยะเวลา ๑๑ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ครูที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ครูที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ครูที่มี อายุงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ครูที่มี ตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๕.๖ ครูที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ปัจจัยที่มีผล หมายถึง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร คือ

อิทธิบาท ๔ หมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือหลักการปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

ฉันทะ หมายถึง ความพึงพอใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

วิริยะ หมายถึง ความเพียรพยายามในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

จิตตะ หมายถึง ความเอาใจฝักใฝ่ในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

วิมังสา หมายถึง ความใคร่ครวหาเหตุผลในการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๖.๒ การเตรียมความพร้อม หมายถึง การเตรียมความพร้อมใน ๔ ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๖.๓ ข้าราชการครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่มีหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๔ ได้ทราบถึงการนำเสนอปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔

๒.๓ สภาพทั่วไปของโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

๒.๑.๑ ความหมายของความพร้อม

คำว่า “พร้อม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นคำวิเศษณ์ที่มีความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า “ความพร้อม” เป็นคำนามซึ่งจะมีความหมายว่า ครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว “ความพร้อม” เป็นคำแสดงกิริยาร่วมหรือในเวลาเดียวกันหรือในทำนองเดียวกัน เช่น ไปพร้อมกัน ถึงพร้อมกัน^๑

สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวว่า ความพร้อมเป็นรากฐาน และแนวโน้มของบุคคลที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมและความไม่พร้อม บุคคลที่มีความพร้อมอย่างดีจะทำงานด้วยความราบรื่น และประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจส่วนคนที่ไม่พร้อมย่อมเปรียบเสมือนบุคคลที่ถูกบังคับให้ทำงาน การทำงานนั้นจึงไม่ประสบความสำเร็จ^๒

แท็ทเชอร์และคณะ (Thatcher and others) ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึงสภาพหรือคุณภาพของการเตรียมความพร้อมอันเนื่องมาจากการเตรียมความพร้อม ความถนัด ความพอใจ ความกระตือรือร้น^๓

^๑ อนุมล สมรรคา, “ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษา สถานประกอบการ จังหวัดสระบุรี”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๔, หน้า ๖.

^๒ สกินเนอร์ (Skinner), อังโน อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์, “ความพร้อมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

^๓ แท็ทเชอร์และคณะ (Thatcher and others), อังโน อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์, “ความพร้อมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ นักวิชาการไทย ได้ให้ความหมายความพร้อมว่า หมายถึง สภาพความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจที่พร้อมจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะร่างกาย ทางด้านจิตใจได้แก่ ความพอใจ ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ^๔

จำลอง อัครววุฒิ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม คือ สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมความพร้อมไว้แล้วอย่างพร้อมมูล สำหรับการกระทำในกิจกรรมนั้นๆ^๕

พรณี ชูชัย กล่าวว่า การเตรียมความพร้อม หมายถึง ความพร้อมของภาวะบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะการณได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัวและความสนใจหรือแรงจูงใจ^๖

กฤษดา ทองสังวรณ์ ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า คือลักษณะทั้งหมดในตัว บุคคลที่สามารถรวบรวมขึ้นเป็นเครื่องมือให้ใช้ในการตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยวิธีการใดวิธีการ หนึ่ง^๗

อาทร ยาวปราณี ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า สภาวะหรือสภาพที่เกิดขึ้นภายในบุคคล แล้วเป็นผลให้การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีแนวโน้มที่ประสบผลสำเร็จ^๘

จิตรา วสุวานิช ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า คือ การที่คนเราจะทำสิ่งใดด้วยความเชื่อมั่นนั้น ต้องอาศัยความตื่นตัวทางด้านจิตใจ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านอารมณ์และสังคม ความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ^๙

สุวรรณี รอดบำเรอ ได้ให้ความหมายความพร้อมว่า เป็นสภาพที่เตรียมปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลเตรียมการไว้พร้อมมูลสำหรับกิจกรรมนั้นๆ^{๑๐}

^๔กมล หล้าสุวงษ์, **จิตวิทยาการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระมงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๒๒๙-๒๓๐.

^๕จำลอง อัครววุฒิ, “ความพร้อมของครูชั้น ม.ต้น ในการสอนวิชา ส๐๕๓ ประชากรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสกลนคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาประชากรศึกษา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

^๖พรณี ชูชัย, “การสร้างแบบทดสอบความพร้อมในการเรียน อ่าน สำหรับนักเรียนชั้น ป.๑”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศึกษาและพัฒนาหลักสูตร** (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕.

^๗กฤษดา ทองสังวรณ์, “ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การส่วนตำบล ในการจัดทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาสิ่งแวดล้อม** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๑๖.

^๘อาทร ยาวปราณี, อ้างใน กฤษดา ทองสังวรณ์, “ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การส่วนตำบล ในการจัดทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาสิ่งแวดล้อม** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๑๖.

^๙จิตรา วสุวานิช, อ้างถึงใน ชลลดา วงษ์สกุล, “ความพร้อมของการศึกษานิเทศก์ในการนิเทศก์ด้านประชากรศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาประชากร**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑, หน้า ๑๑.

บรรจบ จันท์เจริญ ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สภาวะหรือลักษณะของบุคคลที่ทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง โดยมีสภาพการเตรียมการความถนัด ความพอใจหรือความกระตือรือร้น เพื่อตอบสนองกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจาก วุฒิภาวะประสบการณ์และอารมณ์^{๑๑}

กูด (Good) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับความพร้อมว่า เป็นความสามารถตกลงใจ ความปรารถนา และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์ อารมณ์ของบุคคล ความพร้อมจึงเป็นพัฒนาการที่ทำให้บุคคลมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมต่างๆ^{๑๒}

สัญญา อิ่มน้อย ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติ หรือดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมการไว้ก่อนแล้วอย่างพร้อมมูลสำหรับกิจกรรมนั้นๆ^{๑๓}

พัลลภ วิชากรกุล ความพร้อม หมายถึง การพัฒนาที่สมบูรณ์ขึ้น ในสภาพที่เตรียมพร้อมเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมการไว้ก่อนแล้วอย่างพร้อมมูลสำหรับกิจกรรมนั้นๆ^{๑๔}

แมคเคชนี (Mckechine) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง ลักษณะที่ผู้กระทำมีความคล่องตัว กระตือรือร้น ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำนั้นบรรลุผลสำเร็จ^{๑๕}

^{๑๑} สุวรรณี รอดบำเรอ, “ความพร้อมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา** (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

^{๑๑} บรรจบ จันท์เจริญ, “ความพร้อมในการจัดการบริหารของผู้บริหารระบบบำบัดน้ำเสียในโรงพยาบาล ชุมชน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาเภภบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗.

^{๑๒} กูด (Good), อ่างใน อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์, “ความพร้อมของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

^{๑๓} สัญญา อิ่มน้อย, “ความพร้อมของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๔), หน้า ๑๐.

^{๑๔} พัลลภ วิชากรกุล, Wความพร้อมในการรับราชการตำรวจของนักเรียนตำรวจภูธร ๔”, **วิทยานิพนธ์สังคม ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาและงานยุติธรรม** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

^{๑๕} แมคเคชนี (Mckechine), อ่างใน บุญชัย ปัญญาธรรณกุล, “ความพร้อมของบุคคลกรในการดำเนินนโยบายการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบราชการ ศึกษากรณีราชการตำรวจสังกัดหน่วยงานภายในกรมตำรวจ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

ครอนบาช (Cronbach) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สภาพของ บุคคล ที่แสดงออกได้ทั้งการใช้ภาษา การสังเกต ประสบการณ์เดิม และอื่นๆ ความพร้อมขึ้นอยู่กับวุฒิ ภาวะทางกาย ใจ และสติปัญญา^{๑๖}

โนเลส (Knowles) ได้กล่าวเป็นใจความสรุปได้ว่า ความพร้อมที่จะส่งเสริมให้บุคคล ประสบความสำเร็จมีอยู่ด้วยกัน ๒ ลักษณะ คือ ความพร้อมด้านเวลา และความพร้อมด้านเศรษฐกิจ เช่น บุคคลที่มีความพร้อมที่จะศึกษาหรือสนใจเรื่องเหล่านั้นหรือไม่ เวลาจะเป็นอุปสรรคต่อการทำ กิจกรรมต่างๆ หรือไม่ หากบุคคลมีความพร้อมในลักษณะดังกล่าว จะช่วยให้บุคคลผู้นั้นมีความ สะดวก มีความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ^{๑๗}

สมเกียรติ ยุติธรรม ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง ความพร้อมเป็น สมรรถภาพหรือสภาพของบุคคลที่เต็มใจปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายผลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ว่าจะสามารถ ปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือสำเร็จตามผลที่มุ่งหวังเพียงใด^{๑๘}

มนัส สุวรรณ ได้กล่าวถึงความพร้อมที่เป็นสิ่งทำให้เกิดความตระหนักแก่ผู้ที่จะรับ กิจกรรมใดๆ มี ๒ ลักษณะ คือ ๑) ความพร้อมภายนอก หมายถึง ความพร้อมทางเศรษฐกิจ คือ เป็นความสามารถที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายอันอาจเกิดจากการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม ๒) ความพร้อมภายในมีหลายประการ คือ ความพร้อมของระดับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้รับกิจกรรม ส่วนความสามารถที่จะรับกิจกรรมกลับ กลายเป็นความพร้อมทางด้านสติปัญญา ซึ่งในแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ความพร้อมทางร่างกายเป็น ความพร้อมทางกายภาพและความพร้อมทางทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่จะรับกิจกรรมใดๆ เป็นไปในทางที่ดีก็ถือว่าพร้อมที่จะรับ^{๑๙}

^{๑๖} ครอนบาช (Cronbach), อังโน พินดา ที่ตี, “ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการ กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒: กรณีศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา การ บริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔), หน้า ๒๘.

^{๑๗} โนเลส (Knowles), อังโน พินดา ที่ตี, “ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการ กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒: กรณีศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา การ บริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔), หน้า ๒๘.

^{๑๘} สมเกียรติ ยุติธรรม, “ความพร้อมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษ ทางน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓.

^{๑๙} มนัส สุวรรณ, อังโน ศราวุธ เตละวานิชย์, “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวต่อการ ผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการปลูกกระเจี๊ยบเขียวเพื่อการส่งออก ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๕.

เตือนใจ เศรษฐศาสตร์ ได้ให้ความหมายของความพร้อม หมายถึง สภาพแห่งความเจริญงอกงามและการพัฒนาการอย่างสูงสุดของบุคคลทั้งกาย สมอง อารมณ์และสังคม^{๒๐}

สรุปว่า ความพร้อมเป็นรากฐาน และแนวโน้มของบุคคลที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมและความไม่พร้อม บุคคลที่มีความพร้อมอย่างดีจะทำงานด้วยความราบรื่น และประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจส่วนคนที่ไม่พร้อมย่อมเปรียบเสมือนบุคคลที่ถูกบังคับให้ทำงาน การทำงานนั้นจึงไม่ประสบความสำเร็จ ความพร้อมเป็นสมรรถภาพหรือสภาพของบุคคลที่เต็มใจปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายผลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ว่าจะสามารถปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลักษณะที่ ผู้กระทำมีความคล่องตัว กระตือรือร้น ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำ นั้นบรรลุผลสำเร็จ

๒.๑.๒ องค์ประกอบของความพร้อม

กาเย่ (Gange) นั้นถือว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความพร้อมได้แก่ ความสนใจหรือความใส่ใจ แรงจูงใจและสภาพของการพัฒนาการ^{๒๑}

ดาวนิงและเทคเคย์ (Downing and Theckray) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ ๔ ด้าน คือ ๑) องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายทั่วไป ๒) องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทาง สติปัญญา โดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) และความสามารถในการคิดอย่างมี เหตุผล ๓) องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) ได้แก่ ประสบการณ์ ด้านสังคม ๔) องค์ประกอบด้านอารมณ์แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotion, Motivation, and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์ ความต้องการที่จะเรียนรู้^{๒๒}

พรณิ ช.เจนจิต ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมไว้ ๓ ประการ คือ^{๒๓}

- ๑) วุฒิภาวะ
- ๒) การได้รับการอบรมและเตรียมตัว
- ๓) ความสนใจหรือแรงจูงใจ

^{๒๐}เตือนใจ เศรษฐศาสตร์, อ้างใน เบญจมาศ วัชรโรภาส, “ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

^{๒๑}กาเย่ (Gange), อ้างใน อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์, “ความพร้อมของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย ศิลปากร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒.

^{๒๒}ดาวนิงและเทคเคย์ (Downing and Theckray), อ้างใน เบญจมาศ วัชรโรภาส, “ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔

^{๒๓}พรณิ ช.เจนจิต, จิตวิทยาการเรียนการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๓๔.

นฤตพงษ์ ไชยวงศ์^{๒๔} ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ ๔ ประการ คือ

- ๑) ด้านร่างกาย เช่น วุฒิภาวะการเจริญเติบโตของอวัยวะในร่างกาย
- ๒) ด้านสติปัญญา เช่น การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนหรือปฏิบัติ
- ๓) ด้านอารมณ์และสังคม เช่น ความพึงพอใจต่อสิ่งที่มากระตุ้นหรือสิ่งที่จะเรียนรู้
- ๔) ด้านจิตวิทยาและสิ่งแวดล้อม เช่น ประสบการณ์ต่างๆเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียนรู้ หรือ ปฏิบัติ^{๒๔}

สรุปว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความพร้อมได้แก่ ความสนใจ หรือความใส่ใจ แรงจูงใจและสภาพของการพัฒนาการ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา ความพร้อมทาง สติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ด้านสังคม ด้านอารมณ์แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์ ความต้องการที่จะเรียนรู้

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

ธอร์นไดค์ ตั้งกฎแห่งความพร้อมเพื่อเสริมกฎแห่งผล และได้อธิบายไว้ในรูปของการเตรียมตัวและการเตรียมพร้อม ในการที่จะตอบสนองกิจกรรมที่ตามมาหลังจากการที่มีการเตรียมตัวพร้อมแล้ว เช่น ในสถานการณ์ของแมวในกรง แมวจะทำอะไรออกมานั้น แมวจะต้องหิว แมวสามารถเอาเท้า ตะปบเชือกที่ห้อยแขวนอยู่นั้นได้ และมีประสาทสัมผัสที่รับรู้ว่าจะได้รับผลพอใจหรือไม่พฤติกรรมที่ แสดงออกไปแล้ว เป็นต้น หรือถ้ามนุษย์พร้อมที่จะเรียนรู้อะไรบางอย่างได้ พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม บางอย่างที่เป็นจำเป็นสำหรับขบวนการการเรียนรู้ นั้น เช่น จะต้องมึร่างกายที่สูงพอ แข็งแรง และอยู่ใน สภาวะจิตใจที่เหมาะสม ผู้เรียนจะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมอะไรออกมานั้น ธอร์นไดค์ ให้หลักไว้ ๓ ข้อ คือ^{๒๕}

๑. เมื่อหน่วยของการกระทำพร้อมที่จะแสดงออกมา ถ้าผู้กระทำทำด้วยความสบายหรือพอใจไม่มีอะไรจะเปลี่ยนแปลงการกระทำนี้ได้

๒. ถ้าหน่วยของการกระทำพร้อมที่จะแสดงออกแต่ไม่ได้แสดงจะทำให้เกิดความไม่สบายใจ

๓. ถ้าหน่วยของการกระทำยังไม่พร้อมที่จะแสดงออก แต่จำเป็นต้องแสดงออก การแสดงออกนั้นๆ กระทำไปด้วยความไม่สบายใจ ไม่พอใจเช่นกัน ถึงแม้ว่าธอร์นไดค์ได้ปรับปรุงแก้ไข และขยายแนวความคิดของเขาอยู่ตลอดเวลา ทำให้กฎแห่งความพร้อมและกฎแห่งการฝึกหัด หย่อน ความสำคัญไป ยังคงเหลือเพียงกฎแห่งผลที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่ แต่ในกฎนี้ก็เหลือเพียงด้านของรางวัล ที่มีผลต่อการเรียนรู้ ส่วนด้านการลงโทษกับการเรียนรู้นั้นถูกตัดทิ้งไป

^{๒๔} นฤตพงษ์ ไชยวงศ์, “ความพร้อมในการจัดป่าชุมชน ศึกษากรณีคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอป่า จังหวัดน่าน”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๒๕.

^{๒๕} ธอร์นไดค์ (Thorndike), อังโน นฤตพงษ์ ไชยวงศ์, “ความพร้อมในการจัดป่าชุมชน ศึกษากรณี คณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอป่า จังหวัดน่าน”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐), หน้า ๑๗.

ทฤษฎีความพร้อมของเฮร์เซย์และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) ซึ่งมี องค์ประกอบหลักอยู่ ๒ ด้าน คือ

- ๑) ความสามารถ (Ability) ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจทักษะและประสบการณ์
- ๒) ความเต็มใจ (Willingness) ประกอบด้วย การให้คำมั่นสัญญา หรือความผูกพันที่แรงจูงใจในการทำงานและความมั่นคง

เฮนรี เคลย์ ลินด์แกรนด์ ได้เสนอแนวทฤษฎีความพร้อมในการเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตมีความพร้อมที่จะเข้าไปศึกษาในวิชาต่างๆ เช่น จะศึกษาเลขาคณิตต้องศึกษาพีชคณิตมาก่อน หรือถ้าศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ตอนกลางต้องศึกษาวิชาประวัติศาสตร์โบราณก่อน นักจิตวิทยามีความเห็นว่า ความพร้อมเป็นเรื่องของประสบการณ์ที่ซับซ้อนมาก ไม่เพียงแต่ความพร้อม เป็นเรื่องของประสบการณ์มีแต่เฉพาะในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ความพร้อมยังรวมถึงการมีเจตคติ มีศีลธรรม มีความชอบธรรม มีความรับผิดชอบ ตลอดจนถึงสติปัญญา ความสามารถและมีสุขภาพจิต ที่ดีด้วย ซึ่งองค์ประกอบของความพร้อมดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญของผู้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ เช่นเดียวกับ ความคิด^{๒๖}

สรุปว่า ความพร้อมทางการศึกษาควรจัด ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้ที่ต้องการศึกษา ควรให้ออกาสกับผู้ทีศึกษาได้เติบโตอย่างเต็มที่ และมี ความพร้อมในการศึกษาเสียก่อน จึงจะเริ่มจัดการศึกษาให้กับการสอนนั้นให้เหมาะสมกับวัย ของผู้ศึกษา ความพร้อม เป็นเรื่องของประสบการณ์ มีแต่เฉพาะในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ความพร้อมยังรวมถึงการมีเจตคติ มีศีลธรรม มีความชอบธรรม มีความรับผิดชอบ ตลอดจนถึงสติปัญญา ความสามารถและมีสุขภาพจิต ที่ดีด้วย ซึ่งองค์ประกอบของความพร้อมดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญของผู้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔

๒.๒.๑ ความหมายของหลักอิทธิบาท ๔

จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในอังกุตตรนิกาย ทุกนิบาต ได้กล่าวถึง อิทธิบาท ในอิทธิบาทสูตร ดังนี้

อิทธิบาท (คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ)

ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้

- ๑) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์)
- ๒) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)
- ๓) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

^{๒๖} เฮนรี เคลย์ ลินด์แกรนด์ (Henry kal and Lindgrand), อ่างโนนฤมล สุมรรคา, “ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรับรองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาสถานประกอบการจังหวัดสระบุรี”, *ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี, ๒๕๕๔)*, หน้า ๗.

๔) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์)^{๒๗}

อิทธิบาทธรรม คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ ๔ อย่าง

- ๑) ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- ๒) วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น
- ๓) จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
- ๔) วิมังสา หมั่นตรិตรองพิจารณาเหตุผล^{๒๘}

พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ในวินัยปิฎก มหาวิภังค์ว่าภิกษุทั้งหลาย คำว่ามรรคภาวนา ได้แก่ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘^{๒๙}

หลักการแนวคิดในการทำงานตามหลักโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ในวินัยปิฎก จุฬวรรค ว่าภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ธรรมวินัยนี้ มีรัตนะมาก มีรัตนะหลายชนิด คือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้เป็นความอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏประการที่ ๗ ในธรรมวินัยที่ภิกษุทั้งหลาย พบเห็นแล้ว ต่างพากันยินดีในธรรมวินัยนี้^{๓๐}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสใน สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค ว่า พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอิทธิบาท ๔ ประการนี้และเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญ ในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ^{๓๑}

อีกนัยหนึ่งในสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ว่า ในเรื่องอายุของภิกษุ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เพราะเจริญทำอิทธิบาท ๔ ประการนี้ ให้มาก เมื่อมุ่งหวัง เธอจะพึงดำรงอยู่ได้ ๑ กัปหรือเกินกว่า ๑ กัป^{๓๒} ได้ยกตัวอย่างในสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกั ว่า ในเรื่องอุปมาด้วยแม่ไก่ฟักไข่ภิกษุที่เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปานสังขาร เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิปานสังขาร เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร มีความเพียรยิ่ง รวมทั้งความเพียรอันยิ่ง อย่างนี้นั้น ย่อมเป็นผู้ควรแก่ความเปื้อน่ายิ่ง ควรแก่การตรัสรู้และควรแก่การบรรลุธรรม อันเป็นแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม^{๓๓}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ในสุตตันตปิฎกมัชฌิมนิกายมัชฌิมปณณาสกัไว้ว่า สาวกทั้งหลายของเรา ผู้ปฏิบัติตามเจริญอิทธิบาท ๔ ประการ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

^{๒๗} ที.ป.(ไทย) ๑๑/๓๐๖/๒๗๗.

^{๒๘} อภ.วิภังค.(ไทย)๓๕/๒๙๒

^{๒๙} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๙๙/๑๘๕.

^{๓๐} วิ.จุ. (ไทย) ๗/๓๘๕/๒๘๔.

^{๓๑} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๙.

^{๓๒} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๑๐/๘๐-๘๑.

^{๓๓} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๑๘๙/๒๐๓.

๑. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิประธานสังขาร
๒. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิประธานสังขาร
๓. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิประธานสังขาร
๔. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิประธานสังขาร^{๓๔}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุपरินิชาตว่า ภิกษุพิจารณาอย่างนี้ว่า “เราเจริญอริยาบท ๔ ได้แล้ว” พึงตามศึกษาในกุศลธรรมทั้งหลาย ทั้งกลางวัน

และกลางคืน อยู่ด้วยปีติและปราโมทย์นั้นแล^{๓๕}

อีกนัยหนึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัส สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ที่มาราบพูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อริยาบท ๔ ประการพระองค์ทรงเจริญ ทำให้มากทำให้เป็นคุณญาณ ทำให้เป็นที่ตั้ง ตั้งไว้เนืองๆ สัมสมแล้ว ปราปรกเสมอดีแล้ว ก็เมื่อพระองค์ทรงประสงค์พึงอธิฐานภูเขาลวงชื่อว่าหิมพานต์ให้เป็นทองคำล้วน ภูเขานั้นก็เป็นทองคำล้วนได้จริง”^{๓๖}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสใน สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชนทวารวรรค ว่า ภิกษุทั้งหลาย เราได้แสดงธรรมโดยการวิจย (การเลือกเฟ้น) แสดงอริยาบท ๔ ประการ โดยการวิจยเช่นนี้ธรรมอันเราแสดงแล้วโดยการวิจยเช่นนี้ แต่ก็มีภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ยังเกิดความคิดคำนึงว่า “เมื่อบุคคลรู้เห็นอย่างไร อาสวะทั้งหลายจึงสิ้นไปโดยลำดับ”^{๓๗}

และอีกนัยหนึ่งว่า ทางที่ให้ถึงอสังคตธรรม เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้สร้างฉันทะพยายาม ปราปรกความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่นเพื่อทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น นี้เรียกว่าทางให้ถึงอสังคตธรรมพระพุทธเจ้า^{๓๘}

ในสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค ว่า พระสูตรว่าด้วยเหตุที่ทำให้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น คือ อริยาบท ๔ ประการ อะไรบ้าง คือภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิประธานสังขาร
๒. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิประธานสังขาร
๓. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิประธานสังขาร
๔. เจริญอริยาบท อันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิประธานสังขาร

พระพุทธองค์ได้ตรัสอริยาบท ๔ ประการนี้ ในสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรคว่า ภิกษุทั้งหลาย ตถาคต อันบัณฑิต เรียกว่า “พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า” เพราะอริยาบท ๔ ประการนี้ ที่ตถาคตเจริญ ทำให้มากแล้ว^{๓๙} และอีกนัยหนึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสในสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต ว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้สร้างฉันทะพยายาม ปราปรกความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่น เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะพยายาม ปราปรกความเพียร

^{๓๔} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๙๒.

^{๓๕} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๔๔๕/๕๐๑.

^{๓๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๕๖/๑๙๙.

^{๓๗} ส.ช. (ไทย) ๑๗/๘๑/๑๓๐.

^{๓๘} ส.ช. (ไทย) ๑๗/๘๑/๑๓๐.

^{๓๙} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๘๒๐/๓๘๓-๓๘๔.

ประครองจิต มุ่งมั่นเพื่อละบาป อกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สร้างฉันทะพยายาม บรรเทาความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่นทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น สร้างพยายาม บรรเทาความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่นเพื่อความดำรงอยู่ไม่เสื่อมหาย ภาวัญญาภาพบุพลยเจริญเต็มแห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว^{๔๐}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสอิทธิบาท ๔ ได้แก่ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ในอธิธรรมปิฎกวิภังค์ได้ให้ความหมายไว้ว่า

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร^{๔๑}

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงได้ตรัสแก่ภิกษุพึงเจริญอิทธิบาท ๔ ประการนี้ในสุดตันตปิฎก อังคุดตรนิกาย จตุกกนิบาต เพื่อละกิเลสเป็นเครื่องผูกใจ ๔ ประการ คือเจริญอิทธิบาท อันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะความเพียรสร้างสรรค์)^{๔๒}

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะความเพียรสร้างสรรค์)

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาสมาธิความเพียรสร้างสรรค์) พระพุทธองค์จึงตรัสอิทธิบาท ๔ ในสุดตันตปิฎก อังคุดตรนิกาย ปัญจกนิบาต ว่าเป็นธรรมที่ศึกษาชีณาสพเจริญอบรมดีแล้ว^{๔๓}

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสอิทธิบาท ๔ ในสุดตันตปิฎก อังคุดตรนิกาย ฉักกนิบาต ว่า ผู้ใดเจริญทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยานแล้ว ทำให้เป็นที่ตั้งแล้ว ให้ตั้งมั่นแล้ว สัมสมดีแล้วปรารถดีแล้ว ผู้นั้นเมื่อมุ่งหวัง พึงดำรงอยู่ได้ ๑ กัป หรือเกินกว่า ๑ กัป^{๔๔}

อีกนัยหนึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ในสุดตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภทา มรรค ว่า จักขุเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า นี้ คือ อิทธิบาทอันประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า นี้ คือ อิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า นี้ คือ อิทธิบาทอันประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า นี้ คือ อิทธิบาทอันประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร^{๔๕}

^{๔๐} อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๕๗-๑๖๓/๔๐๓.

^{๔๑} อง.ทุก. (ไทย) ๒๑/๒๗๖/๓๙๑.

^{๔๒} อง.จตุกก. (ไทย) ๒๓/๙๒/๕๖๒.

^{๔๓} อง.ปมจก. (ไทย) ๒๔/๙๐/๒๐๖.

^{๔๔} อง.ฉก. (ไทย) ๒๕/๕๑/๒๗๙.

^{๔๕} ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๒/๔๙๓.

พระพุทธองค์ได้ให้ภิกษุทั้งหลาย ปฏิบัติตามสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จริยาปิฎก ว่าข้าพเจ้าบรรลุปฏิสัมภิตา ฉลาดในอิทธิบาท ถึงความสำเร็จในธรรมทั้งหลายนี้เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสอิทธิบาท ๔ ได้แก่ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ในอภิธรรมปิฎกวิภังค์ได้ให้ความหมายไว้ว่า

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทที่ประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร^{๔๖}

อีกนัยหนึ่งได้ตรัสใน อภิธรรมปิฎก ธาตุกถา ว่า สภาวธรรมเหล่าใด วิปยุตจากอรูปรูป

เนวสัณญานาสัณญายภาพ โสกะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส อิทธิบาท สภาวธรรมเหล่านั้นเว้นธาตุที่ไม่ถูกปัจจัยปรุงแต่งออกจากขันธแล้ว สงเคราะห์เข้าได้กับ ขันธ ๕ อายนะ ๑๒ และธาตุ ๑๘^{๔๗}

อีกนัยหนึ่งได้ตรัสใน อภิธรรมปิฎก ธาตุกถา ว่า สภาวธรรมเหล่าใด วิปยุตจากอรูปรูป เนวสัณญานาสัณญายภาพ โสกะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส อิทธิบาท สภาวธรรมเหล่านั้นเว้นธาตุที่ไม่ถูกปัจจัยปรุงแต่งออกจากขันธแล้ว สงเคราะห์เข้าได้กับ ขันธ ๕ อายนะ ๑๒ และธาตุ ๑๘^{๔๘}

ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสอิทธิบาท ๔ ไว้ในพระอภิธรรมปิฎก กล่าวไว้ว่า อันผู้ใดผู้หนึ่ง ผู้หนึ่งได้เจริญ ทำให้มาก ทำให้เป็นดุจยาน นำให้เป็นที่ตั้ง ให้ตั้งมั่น สัมปรารภดีแล้ว ผู้นั้นเมื่อมุ่งหวังพึงดำรงอยู่ตลอด ๑ กัปหรือเกินกว่า ๑ กัปมีอยู่จริงไม่ใช่หรือ^{๔๙}

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร

เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร^{๕๐}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท ๔ คือ ทางแห่งความสำเร็จจุดเริ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ถ้าเราพัฒนาคนถูกต้องอย่างที่ว่า มนุษย์ไม่แปลกแยก จากความเป็นจริง ของธรรมชาติตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ทุกอย่างก็สอดคล้องไปกันได้หมด ไม่มีอะไรเสียหายเมื่อเราวางฐานได้ดีแล้ว เราก็ใช้หลักการต่างๆ ในการทำงานบนพื้นฐานแห่งความถูกต้องนั้น เมื่อพื้นฐานถูกต้องแล้วเราเอาธรรมะอะไรมาใช้ตอนนี้ ก็เดินหน้าไปด้วยดี เช่น เอาหลักอิทธิบาทมาใช้แทบทุกท่านรู้จักอิทธิบาทคือ หลักแห่งความสำเร็จ^{๕๑}

^{๔๖} อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๖๒/๓๕๔.

^{๔๗} อภิ.ธ. (ไทย) ๓๖/๔๗๑/๑๒๐.

^{๔๘} อภิ.ธ. (ไทย) ๓๖/๔๗๑/๑๒๐.

^{๔๙} อภิ.ก. (ไทย) ๓๗/๖๒๓/๖๘๑.

^{๕๐} อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๕๐๕/๒๔๔.

^{๕๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมะกับการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๗๙.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ บทของพระธรรมเช่นว่า จะมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ที่เรียกว่า อธิปไตย นี้ต้องมีและมีได้โดยไม่รู้สีกตัวคนที่มีการทำงาน ย่อมทำงานด้วยความพอใจ ความขยันขันแข็ง ความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอ นี้เรียกว่าเขามีอธิปไตยทั้งสี่ประการนั้นอยู่โดยไม่รู้สีกตัว^{๕๒}

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย คือ ทางจะไปสู่ความสำเร็จ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะความพอใจ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ ๔) วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งนั้นๆ ถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจใส่สิ่งนั้น มันก็ก้าวหน้า การคิดการทำก็ก้าวหน้าต่อไป เพราะเรารักสิ่งนั้น ถ้าไม่รักมันก็ไม่ไป^{๕๓}

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ ใช้คุณธรรมนำทางสู่ความสำเร็จที่ตนประสงค์ ต้องมีความพึงพอใจ มีความเพียร มีสมาธิ จึงทำให้เกิดปัญญา และหัวใจของการบริหารเชิงพุทธ ที่สำคัญที่สุด คือ พรหมวิหาร ๔ ต้องมีทั้งเมตตา กรุณา ให้ความช่วยเหลือ สอนผู้น้อย ให้เรียนรู้ที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง มีเมตตา ปล่อยให้เขาเติบโตได้ ไม่เข้าการแทรกแซง และอุเบกขา รู้จักความพอดี ปล่อยวาง ฝึกจิตให้พอเพียงในสิ่งที่มันเป็น นี่คือหลักธรรมประจำใจ ที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิต และบริหารงานได้อย่างที่ประเสริฐและบริสุทธิ์^{๕๔}

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ คุณธรรมที่จะนำผู้ประพฤติปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนประสงค์ ซึ่งต้องไม่เหลือวิสัย คือสิ่งที่ตนประสงค์นั้นต้องอยู่ในวิสัย ที่อาจใช้ความเพียร พยายาม ทำให้เกิดขึ้นได้มิใช่เป็นความเพ้อฝันที่ไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จ คุณธรรมกลุ่มนี้เรียกว่า อธิปไตย ๔^{๕๕}

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการกระทำกิจการงานหรือการอาชีพ ประการแรก อธิปไตย แปลความว่า ทางแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ ข้อปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพนั่นเอง^{๕๖}

พระราชญาณวิสิฐ (สุบิน เขมियो) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามประสงค์หรือสิ่งประสงค์ คนในโลกนี้ย่อมต้องการสิ่งที่ประสงค์แห่งชีวิตกันคนละหลายรูปแบบ แต่สิ่งประสงค์ที่คนต้องการตรงกัน คือ ทรัพย์ยศ และผลงาน ทรัพย์เป็นสิ่งประสงค์ที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะทรัพย์เป็นสิ่งอาศัยใช้สอยในการดำรงชีวิตประจำวัน ทรัพย์มีอยู่ ๒ ประการ คือทรัพย์สิน ๑

^{๕๒} พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), *การทำงานที่เป็นสุข*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๐.

^{๕๓} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *ธรรมในใจของนักบริหารไอโซ*, (ไทยรัฐ, ๒๐มิถุนายน ๒๕๕๑), หน้า ๒๔.

^{๕๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕.

^{๕๕} พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), *อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวโกวาท*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๖.

^{๕๖} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), *ความสำเร็จ หลักธรรมสู่ความสำเร็จและสันติสุข*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

ทรัพย์สินสมบัติ ๑ ทรัพย์สิน คือเงินตราสำหรับใช้จ่ายซื้อขายแลกเปลี่ยนอาหารเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ทรัพย์สินสมบัติคือ บ้านเรือน ที่ดินที่นา ที่สวน เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น^{๕๗}

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ภิรมโม) ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ เป็นหัวข้อธรรมที่นำศึกษา เหตุเพราะประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าได้ใช้หมวดธรรมข้อนี้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งมาจากคำว่า อุตสาหะแปลว่า ความเพียรพยายาม และคำว่า กรรม แปลว่า การกระทำ เมื่อรวมกันแล้วได้คำว่าประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งแปลว่า ประเทศที่ใช้ความเพียรพยายามในการสร้างกรรมให้เกิดขึ้นหรือประเทศที่ใช้อธิปไตย ๔ ในการสร้างประเทศสูง^{๕๘}

พระมหานรงค์ศักดิ์ ฐิตญาโณ ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ ความสำเร็จด้วยดี การสำเร็จความกระทำให้แจ้ง ความเข้าถึงซึ่งธรรมเหล่านั้น อธิปไตย คือ เวทนาชั้นสัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณชั้น ของบุคคล ผู้บรรลุดูธรรมเหล่านั้น เจริญอธิปไตย คือ ย่อมเสพ เจริญทำให้มากซึ่งธรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงเรียกว่าเจริญอธิปไตย^{๕๙}

ว.วชิรเมธี ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอธิปไตย ๔ อธิปไตย แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จหรือทางสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะ คือมีใจรัก ทำงานด้วยใจรักงาน ๒) วิริยะ คือพากเพียรทำงาน รักแล้วต้องขยัน ความขยันคือ ภาคปฏิบัติของการความรักความรักในงานจะทำให้เรารู้ว่าควรทำงานอะไร ส่วนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จ การทำงานถ้าขาดความขยัน ความชำนาญก็จะไม่เกิด ๓) จิตตะ คือจดจำจ้อจิต หมายความว่า ทำอะไรก็ตามให้เจาะลงไปปักใจลงไปในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง อย่างมุ่งมั่น อย่างจริงจัง และอย่างทุ่มเท ใครก็ตามที่ทำงานด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น คนนั้นจะประสบความสำเร็จ ๔) วิมังสา คือวินิจฉัยวิชัย ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนานั้นเอง เมื่อเราทำงานอะไรก็ตาม ให้พินิจพิเคราะห์สร้างสรรค์พัฒนาพระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างของนักวิจัยชั้นยอดของโลกพระองค์ทรงสามารถสร้างปัญญาขึ้นมาใหม่จากเหตุการณ์ที่คนทั้งหลายมองไม่เห็นว่าเป็นทางมาของปัญญาได้อย่างไร หากเราดูจากพุทธประวัติได้ก็จะพบว่า สาเหตุที่ทำให้พระพุทธเจ้าแต่เมื่อยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช ก็เป็นเพราะว่าพระองค์ทรงรู้จักใช้ปัญญาในเชิงสร้างสรรค์อันได้แก่การรู้จักคิดเชิงวิเคราะห์^{๖๐}

^{๕๗} พระราชปัญญาภววิ (สุบิน เขมियो), **ประมวลบทพระธรรมเทศนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๘), หน้า ๒๖๐.

^{๕๘} พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ภิรมโม), **รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๓.

^{๕๙} พระมหานรงค์ศักดิ์ ฐิตญาโณ, **พระอภิธรรมปิฎก ๑**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒๐ - ๒๒๑.

^{๖๐} ว.วชิรเมธี, **คนสำราญ งานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์ ๒๕๕๑), หน้า ๙๒.

บุญมี แทนแก้วและคณะ ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท ๔ หมายถึง ธรรมอันเป็นทางแห่งความสำเร็จปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์เรียกว่า “อิทธิบาท” มี ๔ อย่าง คือ

๑. ฉันทะ พอใจในสิ่งนั้น
๒. วิริยะ เพียรประกอบในสิ่งนั้น
๓. จิตตะ เอาใจใส่ สิ่งนั้นไม่วางธุระ
๔. วิมังสา หมั่นตรិตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น^{๖๑}

ปัญญา ใช้บางยาง ได้กล่าวถึง อิทธิบาท ๔ ไว้เป็น ๒ นัย คือ นัยแห่งพระสูตรและนัยแห่งพระอภิธรรมจะแสดงหนักไปทางโลกุตตระ ในที่นี้เป็นการแสดงตามนัยแห่งพระสูตร ความหมายของอิทธิบาท มีดังนี้ความพอใจ การทำความพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำ ความฉลาด ความพอใจในธรรมนี้เรียกว่า ฉันทะ ความปรารถนาความเพียรทางใจ ความขะมักเขม้น ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอดสาหะ ความอดทน ความเข้มแข็ง ความหมั่นความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้งฉันทะ ไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคอง ธุระไว้ด้วยดีวิริยะ วิริยนิทรีย์วิริยพละ สัมมาวายามะ นี้เรียกว่า วิริยะ จิต มโน มานัส มโน วิญญูณธาตุ นี้เรียกว่า จิต ปัญญาภิรียาที่รู้ชัดความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิฏฐินี้เรียกว่า วิมังสา^{๖๒}

ปิ่น มุกข์กันต์ ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท หมายถึง อิทธิ แปลว่า ทางปฏิบัติรวมกันเข้าเป็นศัพท์เดียว อิทธิบาท แปลว่า ทางปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดฤทธิ์ ฤทธิ์ของคนสามัญก็คือการทำงานให้สำเร็จสมประสงค์เพราะฉะนั้นอิทธิบาทจึงแปลว่า คุณเครื่องสำเร็จความประสงค์หรืออีกอย่างคือ ปฏิปทาแห่งความสำเร็จ^{๖๓}

สนอง วรอุไร ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท ๔ คือ สูตรสำเร็จของชีวิต ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า จิตเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย จิตประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จได้ด้วยจิต เพราะฉะนั้น ความสำเร็จจึงอยู่ที่ใจ ไม่ว่าเราจะต้องการอะไรหากเราตั้งใจกำหนดจิตไว้มั่นคง ทุกสิ่งจะสำเร็จได้ตั้งใจ และอิทธิบาท ๔ ให้ถึงขั้น คือ ทำสิ่งต่างๆ ด้วยใจรักด้วยความพากเพียร ด้วยใจจดจ่อ และใช้ปัญญาไต่สวนอย่างสม่ำเสมอ แล้วความสำเร็จจะไม่หนีไปไหน^{๖๔}

สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท ๔ คือ คุณเครื่องให้บรรลุความสำเร็จ ๔ อย่างด้วยกัน ได้แก่ ๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒. วิริยะ ความเพียร ๓. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ ๔. วิมังสา ใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวน แล้วแสดงความต่างกัน เพียงฝ่ายพระอภิธรรมเจริญโลกุตระมาน ประกอบด้วยอิทธิบาท^{๖๕}

^{๖๑} บุญมี แทนแก้วและคณะ, พุทธศาสน์ - ปรัชญา, (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕๔.

^{๖๒} ปัญญา ใช้บางยาง, ธรรมาธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๕๐.

^{๖๓} ปิ่น มุกข์กันต์, แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๒๒๖.

^{๖๔} สนอง วรอุไร, ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐), หน้า ๙๗.

^{๖๕} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๑๕๐.

อัครเมธี สิริวรานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า อธิปไตย ๔ คือ มงคลสูตรข้อนี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่าให้ประสบผลสำเร็จ แม้จะมีอุปสรรคอยู่บ้าง ก็ให้ยึดหลักอธิปไตย ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพื่อบอกทางแห่งความสำเร็จในชีวิตเกี่ยวกับการงาน เมื่อจะทำงานใดๆ ให้ประสบผลสำเร็จ แม้จะมีอุปสรรคอยู่บ้าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา^{๖๖}

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักอธิปไตย ๔ คือ ทางแห่งความสำเร็จ จุดเริ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ถ้าเราพัฒนาคนถูกต้องอย่างที่ว่า มนุษย์ไม่แปลกแยก จากความเป็นจริง ของธรรมชาติตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ทุกอย่างก็สอดคล้องไปกันได้หมด ไม่มีอะไรเสียหายเมื่อเราวางฐานได้ดีแล้ว เราก็ใช้หลักการต่างๆ ในการทำงานบนพื้นฐานแห่งความถูกต้องนั้น เมื่อพื้นฐานถูกต้องแล้วเราเอาธรรมะอะไรมาใช้ตอนนี้ ก็เดินหน้าไปด้วยดี เช่น เอาหลักอธิปไตยมาใช้แทบทุกท่านรู้จัก อธิปไตย คือ หลักแห่งความสำเร็จ

๒.๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักอธิปไตย ๔

ได้มีผู้กล่าวถึงถึงความหมายของอธิปไตยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จมี ๔ ประการคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะคือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือความเพียรพยายาม จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสาคือความไตร่ตรองสอบสวนพิจารณาหรือหมายความว่า พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวนนี้เป็นอธิปไตยธรรม^{๖๗} นอกจากนี้ยังมีผู้ให้หมายถึงของอธิปไตยธรรม คือ บทของพระธรรมเช่นว่าจะมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ที่เรียกว่าอธิปไตยนี้ต้องมีและมีได้โดยไม่รู้สีกตัวคนที่มีกรทำ งานย่อมทำงานด้วยความพอใจความขยันขันแข็งความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอนี้เรียกว่าเขามีอธิปไตยทั้งสี่ประการนั้นอยู่โดยไม่รู้สีกตัว

ได้มีนักวิชาการทางศาสนาได้กล่าวถึงอธิปไตย แปลว่า บทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อธิปไตย ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ

- ๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
- ๒) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น
- ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น

๔) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่างๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน คือ

ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ

วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบ ความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง

^{๖๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๒.

^{๖๗} พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต), การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓.

จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึก ของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึงความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่^{๒๘}

นอกจากนี้ยังเป็นธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ ประสบความสำเร็จหรือเปล่งง่าย ๆ ว่า ทางแห่งความสำเร็จ มี ๔ อย่างคือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) แปลให้จำง่ายตามลำดับ ว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวน อิทธิบาท มาจากคำ ๒ คำ คือ อิทธิ หมายถึง ความสำเร็จ ความสัมฤทธิ์ การบรรลุผล และ บาท หมายถึง วิถีทาง เป็นรากฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น อิทธิบาท หมายถึง วิถีทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นหลักในการสร้างความสำเร็จให้แก่ ตนเอง เป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ในการประกอบกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยความหมายของ ความสำเร็จนั้น ควรเป็นความสำเร็จในทางที่ดี ทางสร้างสรรค์ มากกว่าความชั่วทางทำลาย หลักธรรม นี้เรียกอีกอย่างว่าธรรมสามัคคี เป็นหลักธรรมที่การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกัน ผู้กระทำการจะต้องร่วมกัน หลักการทำงานโดยใช้อิทธิบาทธรรม นี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงใช้มาแล้วทั้งในการศึกษาและ ปฏิบัติงานทางโลก ทั้งในการค้นคว้าอย่างกว้างขวาง แม้ว่าพระองค์ปรินิพพานแล้วถึง ๒๕ ศตวรรษ การทำงานของพระพุทธองค์นั้นจะมีการตั้งความประสงค์ไว้ล่วงหน้า แล้วใช้หลักอิทธิบาทธรรม ในการทำสิ่งนั้นให้บรรลุความประสงค์ เช่น ตอนเสด็จออกผนวช ก็ทรงตั้งความประสงค์ไว้ว่าจะ แสวงหาทางพ้นทุกข์ จะทรงสอนศาสนา ก็ทรงตั้งความมุ่งหมายไว้ว่าจะทรงสอนให้ผู้ฟังรู้จริง เห็นจริง หลักอิทธิบาทธรรม นี้ พระองค์ทรงทำจนได้ผลเป็นที่พอพระทัยแล้วจึงทรงวางเป็นหลักสูตรไว้ให้เรา ได้ศึกษา^{๒๙}

และยังมีนักวิชาการท่านอื่นได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ อิทธิบาทธรรม ว่าเป็นหนึ่งในคุณธรรมที่ ควรปลูกฝังให้มีขึ้นในจิตใจและพัฒนาให้เจริญงอกงามจนกลายเป็นมโนธรรม เนื่องจากเป็นคุณธรรมที่ นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ๔ ประการ ได้แก่

๑) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลยิ่งขึ้นไป

๒) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นเพียร ทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดถอย

๓) จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเสื่อมถอยไป

^{๒๘} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง*, (กรุงเทพมหานคร ฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑, หน้า ๓๙.

^{๒๙} ปิ่น มุกข์กันต์, *แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี*, (กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๒๘.

๔) วิมังสา ความใคร่ครวญหรือทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญตรวจตราหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ หาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อไปสู่ความสัมฤทธิ์ผล^{๗๐}

นอกจากนี้ยังมีความหมายของหลักธรรม อธิบาพธรรม ว่าเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จ มี ๔ ประการ ได้แก่

๑) ฉันทะ คือ ความพอใจในงานที่ทำ หมายถึงงานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ตนชอบ เป็นความชอบ หรือความพอใจที่มีอยู่แล้วเกี่ยวกับงาน แต่คนเราไม่ได้มีโอกาสทำงานที่ตนชอบเสมอไป งานในหน้าที่ และงานที่จำเป็นต้องทำก็มีอยู่มาก งานเช่นนี้ ถ้าไม่มีความชอบมาแต่เดิมก็ต้องสร้างความชอบ ความพอใจหรือแรงจูงใจในการทำงานขึ้น ความพอใจหรือแรงจูงใจนี้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ ถ้าได้ศึกษาให้รู้ งานนั้นอย่างละเอียด รู้วิธีทำงาน และจุดหมายของงานนั้นเป็นอย่างดีแล้ว เมื่อสร้างความพอใจในงาน ได้ และลงมือทำงานก็เท่ากับงานนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง

๒) วิริยะ คือความเพียรหรือความขยันทำงาน วิริยะจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฉันทะ ดังนั้น การจะขยันหมั่นเพียรทำงานให้สำเร็จได้ต้องสร้างฉันทะให้มาก นอกจากฉันทะแล้วสิ่งเสริมแรง ก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวิริยะ สิ่งเสริมแรง ได้แก่ รางวัล ของตอบแทน คำชม เป็นต้น การมีเพื่อน คอยให้กำลังใจและการมองเห็นความสำเร็จเป็นขั้นๆ สิ่งเสริมแรงเหล่านี้จะช่วยให้มีความ ขยันหมั่นเพียรมากขึ้น

๓) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ หรือฝักใฝ่ในการนั้นเสมอ ตรวจดูแลว่างานได้ทำไปแล้วเท่าไร ยังเหลือเท่าไรจึงจะสำเร็จ ในการทำงานมีอุปสรรคหรือข้อบกพร่องอย่างไร หรืองานนั้นทำไปได้อย่างไร ราบรื่น จิตตะจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฉันทะและวิริยะ ถ้ามีความพอใจมาก ความขยันมาก ความ เอาใจใส่ก็มากตามเป็นการมุ่งตรงต่อความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

๔) วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลและกระบวนการทำงาน วิมังสาเป็นผลของ จิตตะ คือเมื่อตรวจตราดูแล้วเห็นว่าการทำงานบกพร่อง หรือผิดพลาดประสงค์ก็จัดการแก้ไข ความ บกพร่อง และทำงานให้ตรงวัตถุประสงค์ อีกอย่างหนึ่งก็พิจารณาเหตุผลในการทำงานตามขั้นตอนงาน ที่ลงมือทำแล้วนั้นได้ผลเป็นขั้นๆ อย่างไร เป็นผลที่พึงปรารถนาหรือไม่ ถ้าได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจหรือ ได้ผลไม่พึงปรารถนาก็จัดการแก้ไข^{๗๑} นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของอธิบาพธรรม คือ ทางจะ ไปสู่ความสำเร็จ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะความพอใจ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ ๔) วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งนั้นๆ ถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจใส่สิ่งนั้น มันก็ก้าวหน้า การคิดการทา ก็ก้าวหน้าต่อไปเพราะเรารักสิ่งนั้นถ้าไม่รักมันก็ไปไม่ได้^{๗๒} และหลักอธิบาพธรรมไว้ดังนี้อธิบาพ ธรรม คือ ใช้คุณธรรมนำทางสู่ความสำเร็จที่ตนประสงค์ต้องมีความพึงพอใจมีความ

^{๗๐} สมพร เทพสิทธิ, **คุณธรรมและจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๙.

^{๗๑} อมร โสภณวิเศษฐ์วงศ์ และคณะ, **หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส๐๑๘- ส๐๑๙ พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

^{๗๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), **พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา), หน้า ๑๕๐.

เพียรมีสมาธิจึงทำให้เกิดปัญญาและหัวใจของการบริหารเชิงพุทธที่สำคัญที่สุดคือพรหมวิหาร ๔ ต้องมีทั้งเมตตา กรุณา ให้ความช่วยเหลือสั่งสอนผู้น้อยให้เรียนรู้ที่จะอยู่ได้ด้วยตนเองมีมุทิตา ปลอຍให้เขาเติบโตได้ไม่เข้าการแทรกแซงและอุเบกขา รู้จักความพอดีปลอຍวางฝักจิตให้พอเพียงในสิ่งที่มีที่เป็นนี้คือหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตและบริหารงานได้อย่างที่ประเสริฐและบริสุทธิ์^{๗๓}

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือเปล่ง่ายๆ ว่า ทางแห่งความสำเร็จ มี ๔ อย่างคือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) แปลให้จำง่ายตามลำดับว่า มีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝั ใช้ปัญญาสอบสวน อิทธิบาท มาจากคำ ๒ คำ คือ อิทธิ หมายถึง ความสำเร็จ ความสัมฤทธิ์ การบรรลุผล และ บาท หมายถึง วิถีทาง เป็นรากฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น อิทธิบาท หมายถึง วิถีทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นหลักในการสร้างความสำเร็จให้แก่ตนเอง

๒.๓ สภาพทั่วไปของโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๒.๓.๑ ประวัติความเป็นมา

เริ่มทำการสอนเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๑ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๐๑ โดยได้รับโอนที่ดินพื้นที่ ๑ ไร่ ๔๘ ตารางวา และอาคารไม้ ๑ หลัง ขนาด ๒ ชั้น ๔ ห้องเรียน เดิมเป็นโรงเรียนประชาบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเปิดทำการสอน ชั้น ม.ศ.๑ มี นายมนูญ สิงห์บุลย์ เป็นผู้อำนวยการแทนครูใหญ่

พ.ศ. ๒๕๐๒ โรงเรียนได้รับงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม ๑ หลัง แบบอาคารไม้ ๒ ชั้น ๔ ห้องเรียน เปิดใช้เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๒

พ.ศ. ๒๕๐๔ กรมสามัญศึกษา ได้อนุมัติงบประมาณจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าก่อสร้าง เป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมอีก ๑ หลังแบบอาคารไม้ ๒ ชั้น ๔ ห้องเรียน

พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับอนุมัติให้ขยายชั้นเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจึงได้เปิดทำการสอนระดับชั้น ม.ศ.๔ เฉพาะแผนวิทยาศาสตร์ จำนวน ๑ ห้องเรียน และในปีนี้อเอง คุณหญิงสิริวัลย์ เพชรโยธิน เป็นผู้อุปการะโรงเรียนได้ติดต่อขอให้บริษัทเอสโว์แสดนคาร์ดแห่งประเทศไทย จัดสร้างสนามบาสเกตบอลพื้นคอนกรีต ให้เป็นสมบัติของโรงเรียนเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๓,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๐๖ โรงเรียนได้เปิดทำการสอนชั้น ม.๔ แผนกศิลปะ เพิ่มขึ้นอีก ๑ ห้องเรียน ขณะเดียวกันก็ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน ๑๙๐,๐๐๐ บาท ให้สร้างอาคารไม้เพิ่มเติมอีก ๑ หลัง เป็นอาคาร ๒ ชั้น ๔ ห้องเรียน ต่อจากอาคารหลังเดิม เสร็จเรียบร้อยใช้การได้ในเดือนมิถุนายน

^{๗๓} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ธรรมในใจของนักบริหารไฮโซ**, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑).

พ.ศ. ๒๕๐๗ สโมสรวัฒนธรรมหญิง ซึ่งมีคุณหญิงสุนา วินวิวัฒน์ เป็นนายกฯ ได้อนุมัติเงิน ซึ่งเกิดจากผลประโยชน์ของ ฯพณฯจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม และ ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลย์สงคราม โดยใช้ชื่อว่า “หอประชุมสโมสรวัฒนธรรมหญิงอุทิศ” ซึ่ง ฯพณฯท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น คือ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล มาเป็นประธานรับมอบ

พ.ศ. ๒๕๑๐ ทางวัดกุนนที่รุทราราม โดยท่านพระครูโอภาสธรรมโสภณ ได้อนุญาตให้โรงเรียนขยายพื้นที่ออกไปทางด้านทิศตะวันตกได้เนื้อที่ประมาณ ๒ งาน โดยใช้เงินบำรุงการศึกษาเป็นค่าดำเนินการ จำนวน ๔๗,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๑๙ ทางวัดกุนนที่รุทราราม โดยพระครูโอภาสธรรมโสภณ เจ้าอาวาสร่วมกับคณะกรรมการวัด ได้รวบรวมเงินจำนวน ๖๙๓,๒๙๙ บาท ซื้อที่ดินทางทิศตะวันออกของวัด เนื้อที่ ๗ ไร่ ๓ งาน ๘๕.๒๕ ตารางวา ให้เป็นที่ธรณีสงฆ์ แล้วมอบให้กรมสามัญศึกษา สร้างเป็นโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคมในปัจจุบัน ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ได้รับงบประมาณจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าถมดินเพื่อปลูกสร้างอาคารเรียน ต่อมาได้รับงบประมาณเพิ่มเติมอีก ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรกแบบตึก ๓ ชั้น ๑๖ ห้องเรียน และหอประชุมครั้งหลัง โดยมีคุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู อธิบดีกรมสามัญศึกษามาเป็นประธานวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ (เสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๒) และในปีนี้อเอง โรงเรียนก็ได้รับอนุมัติเงินจำนวน ๓๕๑,๐๑๒ บาท เป็นค่าถมดินและก่อสร้างอาคารชั่วคราว ๑ หลัง จำนวน ๘ ห้องเรียน

จากนั้นเป็นต้นมา โรงเรียนก็ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยได้รับเงินงบประมาณเป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมจนเต็มรูป ประกอบด้วย

๑. อาคารเรียนแบบพิเศษ ๓ ชั้น ๑ หลัง พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ได้ขออนุมัติรื้อถอนเมื่อปี ๒๕๓๖ โดยสร้างอาคารเรียนแบบพิเศษ ๖ ชั้นแทน)

๒. อาคารเรียนแบบพิเศษ ๔ ชั้น ๑ หลัง สร้าง พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ชื่อ จิตคณิง

๓. อาคารเรียนแบบพิเศษ ๕ ชั้น ๑ หลัง สร้าง พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นเงิน ๗,๖๐๐,๐๐๐ บาท ชื่อ จิตปัทมภ์

๔. อาคารหอประชุม ๑ หลัง สร้าง พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ ชื่อ จิตประจบ

๕. อาคารบ้านพักครูแบบพิเศษ ๓ ชั้น ๑ หลัง สร้าง พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ชื่อ จิตวิเศษ

๖. อาคารเรียนแบบพิเศษ ๖ ชั้น ๑ หลัง สร้าง พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเงิน ๒๕,๙๐๐,๐๐๐ บาท ชื่อ จิตโอภาส

การพัฒนาโรงเรียนที่ผ่านมานั้น ได้รับการสนับสนุนจากเอกชน โดยบริษัท ช.การช่าง ซึ่งนายปลิว ตรีวิเศษเวทย์ กรรมการผู้จัดการ ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เช่น รถแทรกเตอร์ และการก่อสร้าง ดังนี้

๑. สร้างอาคารเรียนชั่วคราว ขนาด ๑๐ ห้องเรียน เป็นเงิน ๖๐๒,๘๔๐ บาท โดยสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เป็นผู้ผ่อนชำระเป็นงวด รวม ๔ งวด เป็นเงิน ๔๕๒,๘๔๐ บาท โดยยกเลิกสภาพหนึ่งงวดที่ ๕ ให้เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒. สร้างห้องผู้อำนวยการ พร้อมครุภัณฑ์ เป็นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท

๓. สร้างถนน และพื้นที่จอดรถจากประตูโรงเรียนถึงถนนรัชดาภิเษก ระยะทาง ๔๖ เมตร เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๔. เทพื้นที่คอนกรีตบางส่วนภายในบริเวณโรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๒๗ โรงเรียนได้งบประมาณปรับปรุงบริเวณโรงเรียนในส่วนที่น้ำท่วมเป็นจำนวนเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท และได้รับเงินสมทบจากสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม อีกจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ดำเนินงานโดยบริษัทพัฒนาเทพ จำกัด เสร็จสิ้นในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๗

พ.ศ. ๒๕๒๙ โรงเรียนได้งบประมาณหมวดครุภัณฑ์ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างแบบ ๔๒๔ ล. (พิเศษ) จำนวนหนึ่งหลังในวงเงินประมาณ ๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยให้รื้ออาคารชั่วคราว (อาคาร ๔) แล้วก่อสร้างอาคารใหม่ บริเวณนั้น

พ.ศ. ๒๕๓๑ โรงเรียนได้ปรับปรุงสนามให้มีระดับสูงขึ้น และใช้การได้โดยได้รับการสนับสนุนเงินจากสมาคมผู้ปกครองโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เป็นเงิน ๓๐๖,๘๒๐ บาท จึงทำให้โรงเรียนมีสถานที่สมบูรณ์และสวยงาม นอกจากนี้ สมาคมผู้ปกครองและครู ได้ก่อสร้างพุทธสถานเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียน ซึ่งมีนามว่า พระพุทธศากยะมุนีกุนนทีศรีชุมพล (หลวงพ่อกล่อง) เป็นจำนวนเงิน ๘๘,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๒ โรงเรียนได้ต่อเติมชั้นล่างของอาคาร ๔ เพื่อใช้เป็นห้องผู้บริหาร ห้องทำงาน ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายแผนงาน และกิจกรรมสหกรณ์ ห้องประชุมเล็ก(ห้องราชพฤกษ์) โดยใช้เงินบำรุงการศึกษา จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๓ โรงเรียนได้งบ ส.ส. กรุงเทพมหานคร เขตห้วยขวาง สร้างบ่อเก็บน้ำประปา เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๔ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ได้ดำเนินการจัดสร้างเสาธงชาติใหม่ ตัวเสาทำด้วยเหล็กอาบสังกะสี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางที่โคน ๔๐ ซม. ความสูง ๒๐ เมตร พร้อมฐานตั้ง เป็นจำนวนเงิน ๒๑๕,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๕ อาคารเรียนเอนกประสงค์ ๓ ชั้น ได้แล้วเสร็จ ใช้อาคารชั้นสามเป็นหอประชุม ใช้อาคารชั้นสองสำหรับการเรียนการสอน โดยเป็นห้องปฏิบัติการของหมวดคหกรรมและมีบริเวณสำหรับเล่นกีฬาในร่ม ด้านหลังอาคารเป็นเรือนเพาะชำ เพื่อฝึกฝนปฏิบัติในวิชาเกษตร

พ.ศ. ๒๕๓๘ อาคารเรียน ๖ ชั้น ได้แล้วเสร็จ ใช้ชั้น ๖ เป็นห้องเรียน ชั้น ๕ เป็นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ชั้น ๔ เป็นห้องโสตทัศนศึกษา และห้องพักรุทนามวติวิทยาศาสตร์ ชั้น ๓ เป็นห้องสมุด ห้องภาษาฝรั่งเศส ชั้น ๒ เป็นห้องปฏิบัติการพิมพ์ดีด ห้องแนะแนว ห้องพยาบาลและฝ่ายบริการ ชั้นล่างจัดเป็นห้องสหกรณ์โรงเรียน และบริเวณกีฬาในร่ม

หลังจากอาคาร ๖ ชั้นเสร็จเรียบร้อย โรงเรียนจึงดำเนินการทุบอาคารเรียนแบบพิเศษ ๓ ชั้น (สร้างปี ๒๕๒๑) แล้วปรับเป็นบริเวณสนามเอนกประสงค์ ทำให้ในปีการศึกษา ๒๕๓๙ โรงเรียนมีอาคารเรียนทั้งสิ้น ๕ หลัง คือ

๑. อาคาร ๖ ชั้น ชื่อ อาคารจิตโอภาส

๒. อาคาร ๔ ชั้น ชื่อ อาคารจิตคณิง

๓. อาคาร ๕ ชั้น ชื่อ อาคารจิตปัทมภ์

๔. อาคาร ๔ ชั้น ชื่อ อาคารจิตจำนง

๕. อาคารเอนกประสงค์ ชื่อ อาคารจิตประจบ

พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐ ท่านผู้อำนวยการสายัณห์ รุ่งป่าสัก ได้ทำโครงการพัฒนาโรงเรียน เสนอต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๕ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมี ส.ส. ๓ ท่าน คือ

๑. นายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ พรรคประชาธิปัตย์

๒. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พรรคประชาธิปัตย์

๓. นายพีระพันธ์ สาลีรัฐวิภาค พรรคประชาธิปัตย์

โดยมีคุณสุพจน์ พงษ์บุญคุ้มลาภ นายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม ช่วยสนับสนุนและประสานงาน ส.ส. ทั้ง ๓ ท่าน ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านผู้อำนวยการ สายัณห์ รุ่งป่าสัก มีความตั้งใจที่จะทำให้โรงเรียนเพื่อบริการชุมชนและพัฒนาเยาวชนของชาติอย่างจริงจัง จึงได้อนุมัติงบประมาณพัฒนาจังหวัดให้ถึง ๒ ครั้ง คือ

๑. งบประมาณปี ๒๕๓๙ จำนวนเงิน ๒,๙๖๓,๘๙๖ บาท

๒. งบประมาณปี ๒๕๔๐ จำนวนเงิน ๗,๔๗๗,๐๗๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๔๐ โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ได้รับมอบที่ดินขนาดกว้าง ๑๔.๗๐ เมตร ยาว ๔๐ เมตรบริเวณหน้าโรงเรียนด้านติดถนนรัชดาภิเษก จากการรถไฟแห่งประเทศไทยเพื่อใช้เป็นทางเข้าออกโรงเรียน และได้รับความอนุเคราะห์จากคุณวิทยา-คุณเยาวลักษณ์ ศรีเสาวนีย์กุล และคุณสมชาย เล้านิรามัย ได้ทำการก่อสร้างซุ้มต้นไม้พร้อมป้ายชื่อโรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๔๐ โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ได้รับการยกย่องให้เป็นโรงเรียนดีเด่นของ กรมสามัญศึกษา กิจกรรมเด่นในปี ๒๕๔๐ คือ โครงการต่อต้านยาเสพติด โดยได้เข้าร่วมในโครงการ เสนอรวมใจต้านภัยยาบ้า กิจกรรมของโรงเรียน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศในโครงการเสนอรวมใจต้าน ภัยยาบ้า

พ.ศ. ๒๕๔๑ โรงเรียนได้รับเกียรติจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นโรงเรียนนำร่องใน โครงการโรงเรียนสีขาว ซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม

๒.๓.๒ วิสัยทัศน์และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เป็นโรงเรียนวิถีธรรมนำความรู้สู่อาชีพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นพลโลกอย่างมีศักยภาพ

อัตลักษณ์(Identities)

ลูกกุนนทีฯมีสัมมาคารวะ รักษาระเบียบวินัย ใส่ใจสังคม

เอกลักษณ์(identity)

นักเรียนกุนนทีฯเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

พันธกิจ (Mission)

๑. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดหลักวิถีธรรมและหลักธรรมของศาสนา เพื่อพัฒนา นักเรียนสู่ศตวรรษที่ ๒๑อย่างมีคุณภาพ
๒. พัฒนาครูและบุคลากรของโรงเรียนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาการเรียน การสอนและการบริหาร อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและการบริหารแบบมีส่วนร่วม
๔. โรงเรียนยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการและพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ (Objectivity)

สร้างคนดี มีปัญญา ให้สังคม

เป้าประสงค์ของโรงเรียน (Goal)

๑. ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นไทยและความเป็นสากล
๒. โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ดี
๓. โรงเรียนมีภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น สวยงาม สะอาด และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน
๔. ครูและบุคลากรมีความพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล

นโยบายการดำเนินงานของโรงเรียน

๑. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งสู่มาตรฐานสากล
๒. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม
๓. บริหารจัดการทรัพยากร เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานสากล
๔. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล
๕. พัฒนาภูมิทัศน์ที่ร่มรื่น สวยงาม และมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

(School Properties)

๑. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และรักความเป็นไทย
๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕
๓. ผู้เรียนมีสุขอนามัยดี ห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยง
๔. พัฒนาระบบ ICT ของทุกหน่วยงานในโรงเรียนให้ใช้งานได้ และเอื้อต่อการเรียน การ สอนอย่างสมบูรณ์เทียบเท่าสากล
๕. พัฒนาให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ
๖. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๗. พัฒนาภูมิทัศน์ให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น และมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
๘. สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
๙. สถานศึกษา ครู ผู้เรียนเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๓.๓ สัญลักษณ์ของโรงเรียน

ตราประจำโรงเรียน

ธรรมจักร เป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนา โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณวัด และได้รับความอุปถัมภ์ จากวัดกุนนทีรุทธาราม จัดได้ว่า ถือกำเนิดภายใต้ร่มเงา แห่งพระพุทธศาสนา **รัศมี** หมายถึง แสงสว่างแห่งธรรมะ ซึ่งจะนำทางให้บรรลุความดีงาม และความสำเร็จของชีวิต

เส้นคด หมายถึง สายธารที่ไหลผ่านที่ตั้งของโรงเรียน และเป็นความหมาย ของชื่อโรงเรียน **ก.น.** เป็นอักษรย่อของโรงเรียน ย่อมาจากคำว่า “กุนนที”

สีประจำโรงเรียน น้ำเงิน – แดง

น้ำเงิน หมายถึง ความสงบ เยือกเย็น และความหนักแน่น ซึ่งชาวกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ยึดถือเป็นคุณธรรมประจำใจ

แดง เลือดของชาวกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ซึ่งหมายถึงความกล้าหาญอดทน และความสามัคคี กลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ธงประจำโรงเรียน

เป็นธงสี น้ำเงิน – แดง น้ำเงินอยู่บน แดงอยู่ล่าง มีตราประจำโรงเรียนอยู่ตรงกลาง

สีประจำคณะ

๑. คณะราชพฤกษ์ ใช้ สีเหลือง
๒. คณะจามจุรี ใช้ สีชมพู
๓. คณะนนทรี ใช้ สีเขียว

๔. คณะยุงทอง ไข่ สีสด
 ๕. คณะเฟื่องฟ้า ไข่ สีฟ้า

ต้นไม้ประจำโรงเรียน
 ต้นราชพฤกษ์

ดอกไม้ประจำโรงเรียน
 ดอกบัว

ความหมายของชื่อโรงเรียน

พจนานุกรม เขียน กุณนที
 อ่านว่า กุณ-นะ-ที
 กุณนที แปลว่า แม่น้ำน้อยๆ, แม่น้ำเล็กๆ, ห้วย
 รุทธ แปลว่า กั้นแล้ว, ขวางแล้ว
 อาราม แปลว่า วัด

วิทยาคม (วิทย์-อาคม) แปลว่า การมาเพื่อความรู้
เมื่อนำศัพท์ทั้งหมดมาสมาส และสนธิตามหลักเกณฑ์ คือ
กุนนที + รุทธ + อาราม + วิทยาคม = กุนนทีรุทธารามวิทยาคม
แปลว่า โรงเรียนวัดห้วยขวาง

ปรัชญาของโรงเรียน

อชเชว กิจจมาตปปี – จงยังกิจให้สำเร็จในวันนี้

คำขวัญของโรงเรียน

สามัคคี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้^{๗๔}

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม

อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์ ได้ศึกษาความพร้อมของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ความพร้อมของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาความพร้อมของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดประชุม อบรม สัมมนา สร้างจิตสำนึกขบวนการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองใน ๔ มิติ ของความเป็นมนุษย์ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงาน รายงาน การดำเนินงานและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน รวมทั้งกฎ ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่แน่นอน^{๗๕}

กชกร จอมขันเงิน ได้ศึกษา ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคลากรสำนักวิจัย และพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๖ จังหวัดจันทบุรีและหน่วยงานในสังกัด ผลการศึกษาพบว่า ๑. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคลากรสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๖ จังหวัดจันทบุรี

สรุปได้ว่า สภาวะที่บุคคลพร้อมด้วยประการทั้งปวงที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ในการเรียนรู้ความพร้อม หมายถึง สภาวะที่บุคคลพร้อมที่จะเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถึงระดับที่จะปฏิบัติงานได้บวกกับความรู้พื้นฐาน ความพร้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ องค์ประกอบของความพร้อมมี ๒ ประการ คือ องค์ประกอบภายในผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะและประสบการณ์เดิม และองค์ประกอบภายนอกผู้เรียน

^{๗๔}โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม, เกี่ยวกับโรงเรียน, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.kunnatee.ac.th/>, [วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๖๐]

^{๗๕}อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์, “ความพร้อมของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา,” การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท ๔

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารที่นักวิชาการได้กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท ๔ ได้ดังนี้คือ

ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ ได้วิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลมหาชัย ๒ ที่มีเพศ สถานภาพ วุฒการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน และที่มีอายุแตกต่างกัน มีการใช้หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แต่มีการใช้หลักวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๗๖}

สิทธิชัย เดชาสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ๑) ข้าราชการเพศชายและเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ อยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ อยู่ในระดับสูง ๒) ข้าราชการเพศชายและเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน ๓) ข้าราชการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เฉพาะด้านวิมังสา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน^{๗๗}

ชาติรี แนวจำปา ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง^{๗๘}

สลิต รัชปตย์ ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาคุณศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นแล้ว เป้าหมายที่ตั้งไว้ก็คือการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจตนเองก่อน คือ รักชอบอยากที่จะทำในสิ่งนั้น จากนั้น

^{๗๖}ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ, “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

^{๗๗}สิทธิชัย เดชาสิทธิ์, “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณี ข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙.

^{๗๘}ชาติรี แนวจำปา, “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

จะต้องใช้วิริยะ คือความเพียรพยายาม มีความอดทน ไม่ท้อถอย พยายามทำอย่างสุดความสามารถ เพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำประสบผลสำเร็จดังเป้าหมาย ซึ่งจะต้องอาศัยจิตตะ คือ การที่ใจจดจ่อกับสิ่งที่ตนเองทำ มุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคก็ควรจะใช้วิมังสา คือ การไตร่ตรองหาเหตุผล วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามแก้ปัญหานั้นให้ปัญหานั้นผ่อนคลายเป็นหรือลดลงไป การงานหรือสิ่งที่ทำนั้นก็ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ และยังพบว่า ความเข้าใจในองค์ประกอบของอิทธิบาท ๔ อันประกอบไปด้วย ฉันทะ คือความพึงพอใจ วิริยะ คือความเพียร จิตตะ คือเอาใจฝักใฝ่ วิมังสา คือความไตร่ตรอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๘.๓๕) มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกันด้านวิธิปฏิบัติ พบว่า นักศึกษาคฤหัสถ์ส่วนใหญ่ให้ทัศนะที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว เป้าหมายที่ตั้งไว้คือการประสบผลสำเร็จในสิ่งนั้น ต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจของตนเองก่อน คือรักชอบอยากที่จะทำในสิ่งนั้น จากนั้นจะต้องใช้วิริยะคือความเพียรพยายามมีความอดทน ไม่ท้อถอย พยายามทำอย่างสุดความสามารถ เพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำสำเร็จหากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคก็ควรจะใช้วิมังสา คือการไตร่ตรอง หาเหตุผลวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามแก้ไขปัญหานั้นให้ปัญหานั้นผ่อนคลายเป็นหรือสิ้นสุดลง การงานหรือสิ่งที่ทำนั้นก็ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูงสุด^{๗๙}

พระมหาสมคิด โครธา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่าพระนิสิตสถานภาพแตกต่างกันมีการใช้อิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน พระนิสิตที่เป็นพระภิกษุมีการใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนด้านฉันทะ ด้านจิตตะ แตกต่างกับพระนิสิตที่เป็นสามเณร และทางด้านวิริยะ กับด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน และ พระนิสิตชั้นปีที่ ๔ มีการใช้อิทธิบาท ๔ แตกต่างกับชั้นปีที่ ๑ ชั้นปีที่ ๒ และชั้นปีที่ ๓ พิจารณาพบว่าพระนิสิตชั้นปีที่ ๔ มีการใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียน ด้านฉันทะและด้านวิริยะแตกต่างกันกับพระนิสิตชั้นปีที่ ๑ , ๒ และ ๓ ส่วนด้านจิตตะและด้านวิมังสาไม่แตกต่างกัน^{๘๐}

บุญมี บุญเอี่ยม ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานศูนย์ควบคุมการbinภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานศูนย์ควบคุมการbinภูเก็ตมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยแรงจูงใจภายนอก การนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้คือ ต้องสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นในใจเป็นเบื้องต้นก่อนเพื่อให้เกิดความชอบที่จะทำงานนั้น ๆ จากนั้นต้องใช้วิริยะ เพื่อที่จะอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่จะทำให้งานนั้นบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่ทำงานต้องมีจิตตะ คือ ความตั้งใจและเอาใจใส่ในงาน มีความรับผิดชอบ

^{๗๙} สกิต รัชปต์ย , “การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาคฤหัสถ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘.

^{๘๐} พระมหาสมคิด โครธา, “การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), ๒๕๔๗.

ในงานที่ทำ และสุดท้ายใช้วิมังสา คือการพิจารณาไตร่ตรองงานที่ทำอย่างรอบคอบ มีการตรวจตรา สอบข้อบกพร่องเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด^{๘๑}

มาริษา ชุกิตติพงษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงาน อธิปไตย ๔ และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทผลิตภัณฑ์ยานยนต์” ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง และอธิปไตย ๔ อยู่ในระดับสูงพนักงานที่มีระดับการศึกษาและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกันและอายุงานต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน คุณภาพชีวิตในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การและอธิปไตย ๔ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านโอกาสในการก้าวหน้าและความมั่นคง ด้านค่าตอบแทนที่อยู่ธรรมและเหมาะสม อธิปไตย ๔ ด้านฉันทะ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรได้^{๘๒}

สถิต รัชปต์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอธิปไตย ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุรุศาสตร์” ผลการศึกษาพบว่าความเข้าใจในองค์ประกอบของอธิปไตย ๔ อันประกอบไปด้วย ฉันทะ คือ ความพึงพอใจ วิริยะ คือ ความเพียร จิตตะ คือ ความเอาใจฝักใฝ่ วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน ด้านวิธีปฏิบัตินั้น พบว่า นักศึกษาคุรุศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้ว เป้าหมายที่ตั้งไว้คือประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจก่อนเพื่อรักชอบที่จะทำสิ่งนั้น จากนั้นจึงต้องใช้วิริยะ ใช้ความพยายามสุดความสามารถ และต้องอาศัยจิตตะ คือการเอาใจจดจ่อต่อสิ่งที่ตนทำ หากเกิดปัญหาอุปสรรคก็ใช้วิมังสา คือการไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหาก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด^{๘๓}

วิชญาภา เมธีวรรณ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอธิปไตยธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๙ มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๘๕ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๔ และมีตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๘

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอธิปไตยธรรม ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอธิปไตยธรรม ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

^{๘๑}บุญมี บุญเยี่ยม, “ศึกษาการนำอธิปไตย ๔ ไปใช้ในการทำงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๔.

^{๘๒}มาริษา ชุกิตติพงษ์, “คุณภาพชีวิตในการทำงาน อธิปไตย ๔ และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทผลิตภัณฑ์ยานยนต์”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๕๐.

^{๘๓}สถิต รัชปต์, “การประยุกต์หลักอธิปไตย ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุรุศาสตร์”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘.

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของโรงเรียนศรีรังศรีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

แนวทางการประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของโรงเรียนศรีรังศรีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ บุคลากรต้องยึดหลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต^{๔๔}

กัญแก้วพารณ กลินันนิมณฑล ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาทธรรม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาทธรรม ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖) ส่วนด้านวิริยะ จิตตะ และวิมังสา อยู่ในระดับมาก, ๒. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาทธรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ ต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก อิทธิบาทธรรม ด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕, ๓. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก คือ บุคลากรควรมีความต้องการใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอ พรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป มีความขยัน หมั่นประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้ในภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยปฏิบัติงานด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญหาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนในงานนั้นๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา^{๔๕}

ชาติรี แนวจำปา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

^{๔๔} วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังศรีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๔๕} กัญแก้วพารณ กลินันนิมณฑล, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาทธรรม”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

กรุงเทพมหานครพบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ด้านฉันทะ ด้านวิริยะและด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ด้านวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์แบบสัมพัทธ์ สรุปได้ว่า ทุกคนต้องยึดหลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร บากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอผลก็คือ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชาชนมีความปลอดภัยในร่างกายชีวิตและทรัพย์สินในที่สุด^{๘๖}

พัชรภรณ์ วีรสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาทธรรม ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักงานประกันสังคม” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักงานประกันสังคมที่มีลักษณะของเขตพื้นที่ๆแตกต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยรวมและรายด้านฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ไม่แตกต่างกัน^{๘๗}

สิทธิชัย เดชาสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการเพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับสูง สำหรับข้าราชการเพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาทธรรม ไม่แตกต่างกัน และข้าราชการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาทธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เฉพาะด้าน

^{๘๖}ชาติรี แนวจำปา, “การประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”, กรุงเทพมหานคร, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๘๗}พัชรภรณ์ วีรสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักงานประกันสังคม”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๓๘.

วิมังสา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาธรรมไม่แตกต่างกันในทุกด้าน^{๘๘}

สรุปได้ว่า บุคลากรควรมีความต้องการใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอ ปรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป มีความขยัน หมั่นประกอบกรงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้ในภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยปฏิบัติงานด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบตรวหาเหตุผล ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในงานนั้นๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

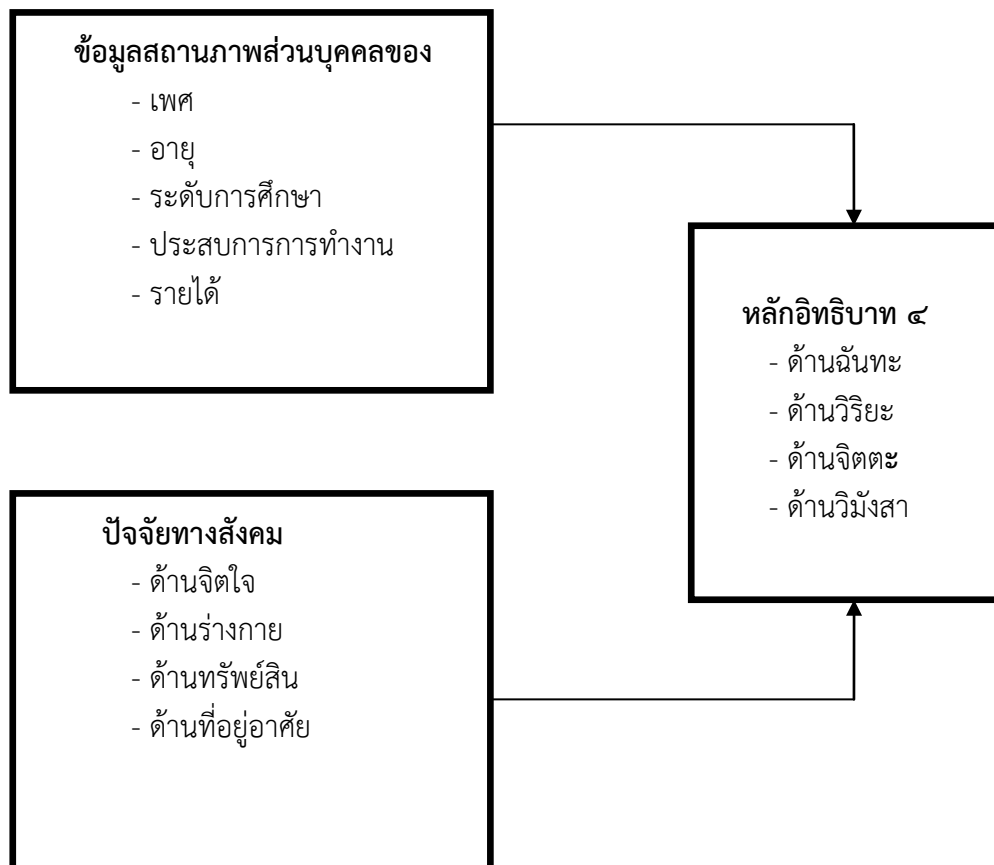
^{๘๘} สิริชัย เตชาสิทธิ์, “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบา ๔ ในการปฏิบัติราชการ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙.

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีจำนวน ๖๓ คน โดยใช้วิธีการการสุ่มแบบบังเอิญ โดยวิธีเชิญสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

๓.๑.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในพื้นที่ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๓.๑.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเริ่มศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจนมาถึงขั้นการลงพื้นที่เก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล ระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๖๑ ถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เป็นระยะเวลา ๑๑ เดือน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เป็น แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๓.๒.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๒) ศึกษาหลักการและทฤษฎี จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๓) ศึกษาการดำเนินงานของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๔) ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาอีกครั้ง ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

๓.๒.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน ตำแหน่ง รายได้ กับปัจจัยทางสังคม และ หลักอิทธิบาท คือ ๑. ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) ๒. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) ๓. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) ๔. ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๓.๒.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้จำนวน ๕ ท่าน

๑. รศ.ดร.เมธาวิ อุดมธรรมานุภาพ

๒. ผศ.ดร. ประยูร สุขะใจ

๓. ผศ.ดร. สาระ มุขดี

๔. ดร. วิชชุดา ฐิติโชติรัตน์

๕. ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลฉัตร

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC)^๑ โดยผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งเป็นค่า ๐.๘ – ๑.๐๐ ขึ้นไป

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้อำนวยการโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronback) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .๘๖๙

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำหนังสือถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

๒. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมทั้งแบบสอบถามส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนคุณนที รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

๓. ผู้วิจัยเดินทางตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๖๑ ถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาให้คะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert' Scales)

๕	คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
๔	คะแนน	หมายถึง	มาก
๓	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
๒	คะแนน	หมายถึง	น้อย
๑	คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

๒. การแปลผลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วแปรความหมายที่กำหนดดังนี้

๑) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

๒) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X}

^๑ สุวรรีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏ-เทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เป็นรายชื่อและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ๕ ระดับ ดังนี้^๒

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	ปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	น้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	น้อยที่สุด

๓) แปลผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่าที (F - test) และเมื่อพบความแตกต่างจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ (Least Significant Difference: LSD)

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

$$\text{จำนวนประชากรของพุทธศาสนิกชน} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times ๑๐๐$$

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เป็นรายด้านและรายชื่อ

๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่าที (F - test) และเมื่อพบความแตกต่างจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ (Least Significant Difference : LSD)

^๒ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ควรแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ๓) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๔) เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๔.๕ ข้อเสนอแนะแนวทางปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธาธาธาวิทยาคุม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๒๗	๔๒.๙๐
หญิง	๓๖	๕๗.๑๐
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า จำแนกตามเพศ คือ เพศหญิง จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๐ รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
อายุต่ำกว่า ๒๕ ปี	๑๒	๑๙.๐๐
อายุ ๒๕-๓๐ ปี	๑๕	๒๓.๘๐
อายุ ๓๑-๓๕ ปี	๑๖	๒๕.๔๐
มากกว่า ๓๕ ปี	๒๐	๓๑.๗๐
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า จำแนกตามอายุ คือ อายุมากกว่า ๓๕ ปี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๐ รองลงมาคือ อายุ ๓๑-๓๕ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๐ อายุ ๒๕-๓๐ ปี จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ และอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๐	๐
ปริญญาตรี	๓๖	๕๗.๑๐
ปริญญาโท	๑๒	๑๙.๑๐
ปริญญาเอก	๑๕	๒๓.๘๐
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๐ รองลงมา ปริญญาเอก จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ ต่ำ และปริญญาโท จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕ ปี	๖	๙.๕๐
๕ - ๑๐ ปี	๘	๑๒.๗๐
๑๑ - ๑๕ ปี	๒๗	๔๒.๙๐
๑๖ ปีขึ้นไป	๒๒	๓๔.๙๐
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน คือ ๑๑ - ๑๕ ปี จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐ รองลงมา ๑๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙๐ รองลงมา ๕ - ๑๐ ปี จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๐ และต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐

ตารางที่ ๔.๕ แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐	๐	๐
มากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท	๑๐	๑๕.๙๐
มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๐	๓๑.๗๐
มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท	๓๓	๕๒.๔๐
รวม	๖๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า จำแนกตามรายได้ คือ มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๐ รองลงมามากกว่า มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๐ และมากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙๐

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ระดับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ดังนี้คือ ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑	ด้านจิตใจ	๔.๐๙	๐.๔๓	มาก	๓
๒	ด้านร่างกาย	๓.๙๓	๐.๓๖	มาก	๔
๓	ด้านทรัพย์สิน	๖.๔๑	๐.๔๕	มากที่สุด	๑
๔	ด้านที่อยู่อาศัย	๔.๔๑	๐.๕๓	มาก	๒
	ภาพรวม	๔.๗๑	๐.๓๔	มากที่สุด	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = ๔.๗๑, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านทรัพย์สิน (ค่าเฉลี่ย = ๖.๔๑, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๕) รองลงมา คือ ด้านที่อยู่อาศัย

(ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๑, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๓), ด้านจิตใจ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๙, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๓) และด้านร่างกาย(ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๓, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๖)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ **ด้านจิตใจ**

ข้อ	ด้านจิตใจ	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑	มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ	๔.๐๖	๐.๔๔	มาก	๖
๒	ท่านมองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา	๓.๗๐	๐.๗๙	มาก	๑๐
๓	ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง	๔.๕๐	๐.๕๐	มากที่สุด	๑
๔	มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๕
๕	ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ	๔.๓๐	๐.๗๙	มาก	๒
๖	เข้าวัดทำบุญอยู่เสมอ ตามเวลาที่เหมาะสม	๔.๒๐	๐.๘๘	มาก	๔
๗	ท่านมองโลกในด้านบวกอยู่เสมอ	๓.๘๐	๐.๖๐	มาก	๘
๘	มีการฝึกสมาธิอยู่เสมอ	๔.๐๐	๐.๖๔	มาก	๗
๙	ท่านมีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์	๓.๘๐	๐.๗๕	มาก	๙
๑๐	ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ	๔.๓๐	๐.๖๔	มาก	๓
รวม		๔.๐๙	๐.๔๓	มาก	

ตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านจิตใจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๙, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๐), รองลงมาคืออยู่ในระดับมากทุกข้อ ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ(ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๗๙), ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๔),

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านร่างกาย

ข้อ	ด้านร่างกาย	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑๑	ท่านชอบรับประทานอาหารที่มีรสจัด	๓.๕๐	๐.๘๑	มาก	๑๐
๑๒	ท่านชอบรับประทานผลไม้มากกว่าขนมหวาน	๔.๑๐	๐.๗๐	มาก	๔
๑๓	เมื่อท่านมีอาการท้องผูก ท่านจะรับประทานยา ระบายทันทีเพื่อป้องกันอันตรายจากการเบ่ง	๓.๕๐	๑.๑๒	มาก	๙
๑๔	การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความ เสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้	๔.๒๐	๐.๘๘	มาก	๒
๑๕	เมื่อที่นอนไม่สะอาด ท่านจะทำความสะอาดหรือ เปลี่ยนใหม่ทันที	๓.๙๐	๐.๘๔	มาก	๖
๑๖	ท่านพร้อมที่จะจัดบ้านให้เป็นระเบียบอยู่เสมอเพื่อ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ	๓.๘๐	๐.๘๘	มาก	๗
๑๗	ท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกาย แข็งแรง	๔.๑๐	๐.๘๔	มาก	๓
๑๘	การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๑
๑๙	การปลูกต้นไม้ อ่านหนังสือ ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์ เป็นวิธีคลายเครียดที่ดีและมีความสุข	๓.๘๐	๐.๗๕	มาก	๘
๒๐	ท่านชอบหาความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเอง จากบุคลากรทางการแพทย์	๔.๐๐	๐.๗๘	มาก	๕
รวม		๓.๙๓	๐.๓๖	มาก	

ตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านร่างกายโดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๓, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๘๘), และท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกายแข็งแรง (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๘๔),

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รัฐธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม **ด้านทรัพย์สิน**

ข้อ	ด้านทรัพย์สิน	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๒๑	มีการวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน	๓.๖๐	๐.๘๘	มาก	๑๐
๒๒	มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ	๔.๑๐	๐.๗๐	มาก	๓
๒๓	มีการวางแผนลงทุน ก่อนเกษียณอายุ	๓.๙๐	๐.๙๕	มาก	๗
๒๔	มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ	๔.๑๐	๐.๘๔	มาก	๒
๒๕	มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ	๔.๓๐	๐.๗๙	มาก	๑
๒๖	มีการจัดเก็บเงิน ไว้กับธนาคาร เพื่อความปลอดภัย และสะดวกในการใช้จ่าย	๔.๐๐	๑.๐๑	มาก	๖
๒๗	มีการทำประกัน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตัวเอง	๓.๘๐	๐.๖๐	มาก	๘
๒๘	มีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ช่วงเกษียณ	๓.๖๐	๐.๙๒	มาก	๙
๒๙	มีการจัดเก็บทรัพย์สินที่มีอยู่ให้เป็นสัดส่วน	๔.๑๐	๐.๗๐	มาก	๔
๓๐	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ และเกิดความยั่งยืนสูงสุด	๔.๑๐	๐.๕๔	มาก	๕
รวม		๖.๔๑	๐.๔๕	มากที่สุด	

ตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านทรัพย์สินโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = ๖.๔๑, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๗๙), มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๘๔), และมีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๗๐),

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม **ด้านที่อยู่อาศัย**

ข้อ	ด้านที่อยู่อาศัย	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๓๑	ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง	๔.๖๐	๐.๖๗	มากที่สุด	๓
๓๒	มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม หากมีที่พอ ควร มีห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน	๔.๐๐	๑.๑๐	มาก	๑๐
๓๓	มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง	๔.๖๐	๐.๖๗	มากที่สุด	๒
๓๔	มีห้องส้วมที่ถูกลักษณะ	๔.๒๐	๐.๙๙	มาก	๘
๓๕	มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย	๔.๔๐	๐.๙๒	มาก	๖
๓๖	มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะ มูลฝอยเรี่ยราด	๔.๗๐	๐.๔๖	มากที่สุด	๑
๓๗	สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่สูงพอ และที่ไม่มีน้ำขัง	๔.๒๐	๐.๙๙	มาก	๙
๓๘	ตั้งในที่ปลอดภัยโปร่งไม่อยู่ในที่แออัด	๔.๕๐	๐.๘๑	มาก	๔
๓๙	บ้านในเขตชนบทควรมีบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะ สุขภิบาล	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๗
๔๐	ตัวบ้านและบริเวณบ้าน มีการทำความสะอาด ให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ	๔.๕๐	๐.๕๐	มาก	๕
รวม		๔.๔๑	๐.๕๓	มาก	

ตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านที่อยู่อาศัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๑, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ข้อ คือ มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะมูลฝอยเรี่ยราด (ค่าเฉลี่ย = ๔.๗๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๖), มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง (ค่าเฉลี่ย = ๔.๖๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), และตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง (ค่าเฉลี่ย = ๔.๖๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ตั้งในที่ปลอดภัยโปร่งไม่อยู่ในที่แออัด (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๘๑)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา โดยภาพรวม

ข้อ	หลักอิทธิบาท	(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑	ด้านฉันทะ	๔.๔๐	๐.๔๑	มาก	๑
๒	ด้านวิริยะ	๔.๑๙	๐.๓๗	มาก	๒
๓	ด้านจิตตะ	๔.๑๖	๐.๕๔	มาก	๓
๔	ด้านวิมังสา	๔.๑๔	๐.๔๒	มาก	๔
ภาพรวม		๔.๒๒	๐.๓๒	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๒, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านฉันทะ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๑) รองลงมา คือ ด้านวิริยะ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๙, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๗), ด้านจิตตะ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๖, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๔) และด้านวิมังสา (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๒)

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ **ด้านฉันทะ**

ข้อ	ด้านฉันทะ	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑	ท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก	๒
๒	ท่านรู้สึกว่าการที่ท่านำสนใจ	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๕
๓	ท่านรู้สึกยินดี เต็มใจทำงาน	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๖
๔	ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๙
๕	ท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่	๔.๕๐	๐.๕๐	มาก	๔
๖	ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน	๔.๗๐	๐.๔๖	มากที่สุด	๑
๗	ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก	๓
๘	งานของท่านในปัจจุบันมีความมั่นคง	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๗
๙	บุคคลภายนอกให้เกียรติท่านในงานที่ท่านทำ	๔.๓๐	๐.๖๔	มาก	๘
๑๐	ท่านรักและภูมิใจกับหน้าที่ที่ปฏิบัติในขณะนี้	๔.๑๐	๑.๐๕	มาก	๑๐
รวม		๔.๔๐	๐.๕๑	มาก	

ตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านฉันทะโดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๗๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๖), รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), และท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๐)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ **ด้านวิริยะ**

ข้อ	ด้านวิริยะ	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๑๑	ท่านรู้สึกห่อเหี่ยวจากการทำงาน	๔.๓๐	๐.๗๙	มาก	๓
๑๒	ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก	๒
๑๓	ท่านสนุกสนานกับการทำงาน	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก	๑
๑๔	ท่านเบื่อหน่ายกับการทำงาน	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๕
๑๕	ท่านหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดีกับการทำงาน	๔.๒๐	๐.๖๐	มาก	๖
๑๖	ท่านรู้สึกเต็มไปด้วยพลัง	๔.๓๐	๐.๗๙	มาก	๔
๑๗	ท่านรู้สึกสิ้นหวัง	๓.๘๐	๐.๗๕	มาก	๙
๑๘	ท่านรู้สึกหมดแรงเมื่อสิ้นสุดวันทำงาน	๓.๙๐	๐.๙๕	มาก	๘
๑๙	ท่านรู้สึกเหนื่อยล้าเมื่อตื่นนอนตอนเช้าและรู้ว่าท่านจะต้องเผชิญกับการทำงานอีกวัน	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๗
๒๐	ท่านได้สร้างสิ่งมีคุณค่ามากมายในงาน	๔.๑๐	๐.๘๔	มาก	๑๐
รวม		๔.๑๙	๐.๓๗	มาก	

ตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านวิริยะโดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๙, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๓๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านสนุกสนานกับการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๙), และท่านรู้สึกห่อเหี่ยวจากการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๗๙)

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รัฐธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ **ด้านจิตตะ**

ข้อ	ด้านจิตตะ	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๒๑	ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ	๔.๓๐	๐.๗๙	มาก	๓
๒๒	ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ท่านทำ	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๒
๒๓	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ	๔.๖๐	๐.๖๗	มากที่สุด	๑
๒๔	ท่านภูมิใจในงานที่ท่านทำ	๔.๓๐	๐.๖๔	มาก	๔
๒๕	ท่านภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานนี้	๔.๐๐	๐.๗๘	มาก	๗
๒๖	บางครั้งท่านรู้สึกว่างงานที่ทำอยู่ไม่ค่อยมีความหมาย	๓.๘๐	๐.๗๕	มาก	๑๐
๒๗	งานที่ท่านทำมีความสุข	๔.๒๐	๐.๙๙	มาก	๕
๒๘	งานที่ท่านทำมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง	๓.๙๐	๐.๗๐	มาก	๘
๒๙	ท่านไม่ค่อยพอใจกับงานที่ได้รับ	๓.๙๐	๑.๑๔	มาก	๙
๓๐	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ	๔.๒๐	๐.๙๙	มาก	๖
รวม		๔.๑๖	๐.๕๔	มาก	

ตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านจิตตะ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๖, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๖๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ท่านทำ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๔๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๗๙) และท่านภูมิใจในงานที่ท่านทำ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๔)

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ **ด้านวิมังสา**

ข้อ	ด้านวิมังสา	ประชากร (N=๖๓)			
		ระดับความคิดเห็น			
		(\bar{X})	S.D.	ระดับ	อันดับ
๓๑	โดยรวมท่านพอใจกับตัวเอง	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๕
๓๒	ในบางเวลา ท่านคิดว่าท่านไม่ดีเลย	๓.๔๐	๐.๙๒	มาก	๑๐
๓๓	ท่านรู้สึกว่าคุณสมบัติที่ดี	๔.๐๐	๐.๖๔	มาก	๗
๓๔	ท่านคิดว่าท่านสามารถทำสิ่งอื่นๆเหมือนกับคนอื่น ๆ ได้	๔.๑๐	๐.๘๔	มาก	๖
๓๕	ท่านรู้สึกว่าคุณไม่มีความภูมิใจในตัวเอง	๓.๘๐	๐.๘๘	มาก	๙
๓๖	ท่านมีความรู้สึกไร้ประโยชน์ในบางเวลา	๓.๙๐	๐.๘๔	มาก	๘
๓๗	ท่านรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า	๔.๔๐	๐.๖๗	มาก	๔
๓๘	ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น	๔.๖๐	๐.๔๙	มากที่สุด	๑
๓๙	ท่านรู้สึกว่าตัวเองล้มเหลวในชีวิต	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก	๒
๔๐	ท่านรู้สึกว่าท่านมีความคิดเป็นบวก	๔.๕๐	๐.๕๐	มาก	๓
รวม		๔.๑๔	๐.๕๒	มาก	

ตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้านวิมังสา โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = ๔.๖๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๔๙), รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรู้สึกว่าตัวเองล้มเหลวในชีวิต (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๖๗), ท่านรู้สึกว่าท่านมีความคิดเป็นบวก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๐) และท่านรู้สึกว่าท่านมีความคิดเป็นบวก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = ๐.๕๐)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F– test)

สมมติฐานที่ ๑ ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานครคือปัจจัยทางสังคม มี ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า จำแนกตามเพศ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t – test)

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	ชาย		หญิง		(N=๖๓)	
		(\bar{X})	S.D.	(\bar{X})	S.D.	t	Sig.
๑	ด้านจิตใจ	๔.๑๑	๐.๔๔	๔.๐๗	๐.๔๓	๐.๕๒	๐.๗๗
๒	ด้านร่างกาย	๓.๙๕	๐.๓๙	๓.๙๒	๐.๓๔	๐.๓๖	๐.๒๑
๓	ด้านทรัพย์สิน	๖.๔๖	๐.๔๓	๖.๓๘	๐.๔๗	๐.๘๖	๐.๒๓
	ด้านที่อยู่อาศัย	๔.๓๗	๐.๕๒	๔.๔๔	๐.๕๔	-๐.๖๕	๐.๕๗
	รวม	๔.๗๒	๐.๓๕	๔.๗๐	๐.๓๔	๐.๒๙	๐.๗๖

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ พบว่า ข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ไม่แตกต่างกันทุกข้อ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ข้าราชการครูที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๖	๓.๐๐	๐.๑๕	๐.๘๑	๐.๔๙
		ภายในกลุ่ม	๑๘.๒๕	๙๖.๐๐	๐.๑๙		
		รวม	๑๘.๗๑	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖	๓.๐๐	๐.๐๒	๐.๑๖	๐.๙๒
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๗๕	๙๖.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๒.๘๑	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านทรัพย์สิน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๔	๓.๐๐	๐.๗๑	๓.๗๗	๐.๐๑**
		ภายในกลุ่ม	๑๘.๑๕	๙๖.๐๐	๐.๑๙		
		รวม	๒๐.๒๙	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๘	๓.๐๐	๐.๖๓	๒.๓๒	๐.๐๘
		ภายในกลุ่ม	๒๖.๐๑	๙๖.๐๐	๐.๒๗		
		รวม	๒๗.๘๙	๙๙.๐๐			
		ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๓	๓.๐๐	๐.๒๔	๒.๑๓	๐.๑๐
ภาพรวมทุกด้าน	ภายในกลุ่ม		๑๐.๙๔	๙๖.๐๐	๐.๑๑		
		รวม	๑๑.๖๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการครูที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านทรัพย์สิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่ง

เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ (Least Significant Difference : LSD) ตามตารางที่ ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ด้านทรัพย์สินเป็นรายคู่

ด้านทรัพย์สิน	\bar{X}	ประชากร (N=๖๓)			
		ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๒๕-๓๐ ปี	๓๑-๓๕ ปี	มากกว่า ๓๕ ปี
		๖.๕๙	๖.๕๔	๖.๔๔	๖.๒๒
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๖.๕๙	-	๐.๐๕	๐.๑๕	๐.๓๗
๒๕-๓๐ ปี	๖.๕๔		-	๐.๑๐	๐.๓๒
๓๑-๓๕ ปี	๖.๔๔			-	๐.๒๒
มากกว่า ๓๕ ปี	๖.๒๒				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ พบว่าด้านร่างกายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่าอายุ ต่ำกว่า ๒๕ ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่าอายุ ๒๕-๓๐ ปี, ๓๑-๓๕ ปี, และมากกว่า ๓๕ ปี และมีอายุ ๒๕-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่า อายุ ๓๑-๓๕ ปี, มากกว่า ๓๕ ปี และอายุ ๓๑-๓๕ ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่า มากกว่า ๓๕ ปี

สมมติฐานที่ ๓ ข้าราชการครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๑	๓.๐๐	๐.๐๔	๐.๑๙	๐.๙๐
		ภายในกลุ่ม	๑๘.๖๐	๙๖.๐๐	๐.๑๙		
		รวม	๑๘.๗๑	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๗	๓.๐๐	๐.๐๙	๐.๖๘	๐.๕๗
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๕๔	๙๖.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๒.๘๑	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านทรัพย์สิน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๕	๓.๐๐	๐.๐๘	๐.๔๐	๐.๗๕
		ภายในกลุ่ม	๒๐.๐๔	๙๖.๐๐	๐.๒๑		
		รวม	๒๐.๒๙	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๒	๓.๐๐	๐.๔๔	๑.๕๙	๐.๒๐
		ภายในกลุ่ม	๒๖.๕๗	๙๖.๐๐	๐.๒๘		
		รวม	๒๗.๘๙	๙๙.๐๐			
	ภาพรวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๑	๓.๐๐	๐.๑๐	๐.๘๘	๐.๔๖
	ภายในกลุ่ม	๑๑.๓๖	๙๖.๐๐	๐.๑๒			
	รวม	๑๑.๖๗	๙๙.๐๐				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๐	๓.๐๐	๐.๒๗	๑.๔๓	๐.๒๔
		ภายในกลุ่ม	๑๗.๙๑	๙๖.๐๐	๐.๑๙		
		รวม	๑๘.๗๑	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗	๓.๐๐	๐.๐๒	๐.๑๗	๐.๙๒
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๗๔	๙๖.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๒.๘๑	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านทรัพย์สิน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๕	๓.๐๐	๐.๒๕	๑.๒๓	๐.๓๐
		ภายในกลุ่ม	๑๙.๕๔	๙๖.๐๐	๐.๒๐		
		รวม	๒๐.๒๙	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๙	๓.๐๐	๐.๔๐	๑.๔๓	๐.๒๔
		ภายในกลุ่ม	๒๖.๗๐	๙๖.๐๐	๐.๒๘		
		รวม	๒๗.๘๙	๙๙.๐๐			
	ภาพรวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๕	๓.๐๐	๐.๐๒	๐.๑๓	๐.๙๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑.๖๒	๙๖.๐๐	๐.๑๒			
	รวม	๑๑.๖๗	๙๙.๐๐				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ข้าราชการครูที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	ปัจจัยทางสังคม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๘	๒.๐๐	๐.๙๙	๕.๗๔	๐.๐๐
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๗๓	๙๗.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๘.๗๑	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๐	๒.๐๐	๐.๑๐	๐.๗๕	๐.๔๘
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๖๒	๙๗.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๒.๘๑	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านทรัพย์สิน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓	๒.๐๐	๐.๒๒	๑.๐๖	๐.๓๕
		ภายในกลุ่ม	๑๙.๘๖	๙๗.๐๐	๐.๒๑		
		รวม	๒๐.๒๙	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านที่อยู่อาศัย	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๔	๒.๐๐	๑.๗๒	๖.๘๒	๐.๐๐
		ภายในกลุ่ม	๒๔.๔๕	๙๗.๐๐	๐.๒๕		
		รวม	๒๗.๘๙	๙๙.๐๐			
ภาพรวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๗	๒.๐๐	๐.๐๙	๐.๗๓	๐.๔๘
		ภายในกลุ่ม	๑๑.๕๐	๙๗.๐๐	๐.๑๒		
		รวม	๑๑.๖๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามรายได้ พบว่า ข้าราชการครูที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท มี ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า จำแนกตามเพศ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t – test)

ข้อ	หลักอิทธิบาท	ชาย		หญิง		(N=๖๓)	
		(\bar{X})	S.D.	(\bar{X})	S.D.	t	Sig.
๑	ด้านฉันทะ	๔.๔๕	๐.๓๙	๔.๓๗	๐.๔๓	๑.๐๔	๐.๑๖
๒	ด้านวิริยะ	๔.๒๕	๐.๓๒	๔.๑๕	๐.๔๐	๑.๒๑	๐.๑๑
๓	ด้านจิตตะ	๔.๒๒	๐.๔๓	๔.๑๒	๐.๖๐	๐.๙๖	๐.๐๒**
๔	ด้านวิมังสา	๔.๑๒	๐.๔๓	๔.๑๕	๐.๔๒	-๐.๓๒	๐.๙๓
	รวม	๔.๒๖	๐.๒๖	๔.๒๐	๐.๓๕	๐.๙๗	๐.๑๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ พบว่า ข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แตกต่างกัน ๑ ข้อ แตกกัน คือ ด้านจิตตะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๗ ข้าราชการครูที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	หลักพุทธธรรม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๖	๓.๐๐	๐.๒๙	๑.๗๐	๐.๑๗
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๑๔	๙๖.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๗.๐๐	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๘	๓.๐๐	๐.๐๓	๐.๑๘	๐.๙๑
		ภายในกลุ่ม	๑๓.๖๑	๙๖.๐๐	๐.๑๔		
		รวม	๑๓.๖๙	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๐	๓.๐๐	๐.๑๐	๐.๓๔	๐.๗๙
		ภายในกลุ่ม	๒๘.๓๔	๙๖.๐๐	๐.๓๐		
		รวม	๒๘.๖๔	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๖	๓.๐๐	๐.๑๕	๐.๘๕	๐.๔๗
		ภายในกลุ่ม	๑๗.๑๙	๙๖.๐๐	๐.๑๘		
		รวม	๑๗.๖๕	๙๙.๐๐			
ภาพรวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๖	๓.๐๐	๐.๐๕	๐.๕๒	๐.๖๗
		ภายในกลุ่ม	๙.๗๑	๙๖.๐๐	๐.๑๐		
		รวม	๙.๘๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการครูที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๘ ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	หลักพุทธธรรม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๑	๓.๐๐	๐.๑๐	๐.๕๙	๐.๖๒
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๖๙	๙๖.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๗.๐๐	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๓.๐๐	๐.๑๖	๑.๑๕	๐.๓๓
		ภายในกลุ่ม	๑๓.๒๒	๙๖.๐๐	๐.๑๔		
		รวม	๑๓.๖๙	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๕	๓.๐๐	๐.๓๒	๑.๐๙	๐.๓๖
		ภายในกลุ่ม	๒๗.๖๙	๙๖.๐๐	๐.๒๙		
		รวม	๒๘.๖๔	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๑	๓.๐๐	๐.๒๗	๑.๕๓	๐.๒๑
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๘๔	๙๖.๐๐	๐.๑๘		
		รวม	๑๗.๖๕	๙๙.๐๐			
ภาพรวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๒	๓.๐๐	๐.๑๑	๑.๐๘	๐.๓๖
		ภายในกลุ่ม	๙.๕๕	๙๖.๐๐	๐.๑๐		
		รวม	๙.๘๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๙ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	หลักพุทธธรรม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐	๓.๐๐	๐.๑๓	๐.๗๘	๐.๕๑
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๖๐	๙๖.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๗.๐๐	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๖	๓.๐๐	๐.๔๕	๓.๕๓	๐.๐๒**
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๓๓	๙๖.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๓.๖๙	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๑	๓.๐๐	๐.๒๐	๐.๗๐	๐.๕๖
		ภายในกลุ่ม	๒๘.๐๓	๙๖.๐๐	๐.๒๙		
		รวม	๒๘.๖๔	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๐	๓.๐๐	๐.๓๐	๑.๗๓	๐.๑๗
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๗๔	๙๖.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๗.๖๔	๙๙.๐๐			
ภาพรวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๙	๓.๐๐	๐.๐๖	๐.๖๔	๐.๕๙
		ภายในกลุ่ม	๙.๖๘	๙๖.๐๐	๐.๑๐		
		รวม	๙.๘๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุ

ทวารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านวิริยะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ (Least Significant Difference : LSD) ตามตารางที่ ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านวิริยะเป็นรายคู่

ด้านวิริยะ	\bar{X}	ประชากร (N=๖๓)			
		ต่ำกว่า ๕ ปี	๕-๑๐ ปี	๑๑-๑๕ ปี	๑๖ ปีขึ้นไป
		๔.๐๐	๔.๓๐	๔.๒๗	๔.๐๕
ต่ำกว่า ๕ ปี	๔.๐๐	-	-๐.๓๐	-๐.๒๗	-๐.๐๕
๕-๑๐ ปี	๔.๓๐		-	๐.๐๓	๐.๒๕
๑๑-๑๕ ปี	๔.๒๗			-	๐.๒๒
๑๖ ปีขึ้นไป	๔.๐๕				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ด้านวิริยะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่าประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า ๕ ปี มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่า ๕-๑๐ ปี, ๑๑-๑๕ ปี, ๑๖ ปีขึ้นไป และประสบการณ์การทำงาน ๕-๑๐ ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่า ๑๑-๑๕ ปี, ๑๖ ปีขึ้นไป และประสบการณ์การทำงาน ๑๑-๑๕ ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่า ๑๖ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๑๐ ข้าราชการครูที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ตามการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การทดสอบค่า (F- test)

ข้อ	หลักพุทธธรรม	ประชากร (N=๖๓)					
		แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
๑.	ด้านฉันทะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๘	๒.๐๐	๐.๑๙	๑.๑๑	๐.๓๓
		ภายในกลุ่ม	๑๖.๖๒	๙๗.๐๐	๐.๑๗		
		รวม	๑๗.๐๐	๙๙.๐๐			
๒.	ด้านวิริยะ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๘	๒.๐๐	๐.๕๙	๔.๕๗	๐.๐๑**
		ภายในกลุ่ม	๑๒.๕๑	๙๗.๐๐	๐.๑๓		
		รวม	๑๓.๖๙	๙๙.๐๐			
๓.	ด้านจิตตะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๓	๒.๐๐	๐.๐๖	๐.๒๒	๐.๘๐
		ภายในกลุ่ม	๒๘.๕๑	๙๗.๐๐	๐.๒๙		
		รวม	๒๘.๖๔	๙๙.๐๐			
๔.	ด้านวิมังสา	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๓	๒.๐๐	๑.๓๖	๘.๘๘	๐.๐๐**
		ภายในกลุ่ม	๑๔.๙๑	๙๗.๐๐	๐.๑๕		
		รวม	๑๗.๖๔	๙๙.๐๐			
ภาพรวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓	๒.๐๐	๐.๐๒	๐.๑๕	๐.๘๖
		ภายในกลุ่ม	๙.๘๔	๙๗.๐๐	๐.๑๐		
		รวม	๙.๘๗	๙๙.๐๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ จำแนกตามรายได้ พบว่า ข้าราชการครูที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนคุณนารีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านวิริยะ, ด้านวิมังสาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ (Least Significant Difference : LSD) ตามตารางที่ ๔.๒๘ - ๔.๒๙

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ด้านวิม้งสาเป็นรายคู่

ด้านวิม้งสา	\bar{X}	ประชากร (N=๖๓)			
		ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๑๕,๐๐๐- ๒๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท
		๐	๓.๙๕	๔.๐๑	๔.๓๒
ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๐	-	๓.๙๕	๔.๐๑	๔.๓๒
มากกว่า ๑๕,๐๐๐- ๒๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๕		-	-๐.๐๖	-๐.๓๗
มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๑			-	-๐.๓๑
มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท	๔.๓๒				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้านวิม้งสา พบว่ารายได้ ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นมากกว่า มากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท และรายได้มากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่า มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท และรายได้มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นน้อยกว่า มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทิตยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ ด้านวิริยะเป็นรายคู่

ด้านวิริยะ	\bar{X}	ประชากร (N=๖๓)			
		ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๑๕,๐๐๐- ๒๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท
		๐	๔.๓๒	๔.๒๗	๔.๐๗
ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๐	-	๔.๓๒	๔.๒๗	๔.๐๗
มากกว่า ๑๕,๐๐๐- ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๓๒		-	๐.๐๕	๐.๓๐
มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๒๗			-	๐.๒๐
มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๗				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทิตยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้านวิริยะ พบว่า รายได้ ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นมากกว่า มากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท และรายได้มากกว่า ๑๕,๐๐๐-๒๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นมากกว่า มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท, มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท และรายได้มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท มีระดับความคิดเห็นมากกว่า มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ ๑๑ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคม

ลำดับ	ปัจจัยทางสังคม	ด้านจิตใจ	ด้านร่างกาย	ด้านทรัพย์สิน	ด้านที่อยู่อาศัย	โดยรวม
๑	ด้านจิตใจ	-	.๖๓๙**	.๕๓๓**	.๔๐๔**	.๘๑๖**
๒	ด้านร่างกาย		-	.๒๗๑**	.๓๖๙**	.๖๙๖**
๓	ด้านทรัพย์สิน			-	.๕๓๓**	.๗๗๕**
๔	ด้านที่อยู่อาศัย				-	.๗๘๗**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๐ ผลแสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคม พบว่า ด้านจิตใจกับด้านร่างกาย, ด้านทรัพย์สิน, ด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านร่างกายกับด้านทรัพย์สิน, ด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านทรัพย์สินกับด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านที่อยู่อาศัยกับโดยภาพรวมทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๑๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของหลักอิทธิบาท

ลำดับ	หลักอิทธิบาท	ด้านฉันทะ	ด้านวิริยะ	ด้านจิตตะ	ด้านวิมังสา	โดยรวม
๑	ด้านฉันทะ	-	.๔๙๘**	๐.๐๗	๐.๐๓	.๕๑๓**
๒	ด้านวิริยะ		-	.๗๒๕**	.๒๕๔*	.๘๕๒**
๓	ด้านจิตตะ			-	.๕๕๙**	.๘๔๙**
๔	ด้านวิมังสา				-	.๖๕๖**

จากตารางที่ ๔.๓๑ ผลแสดงสัมพันธระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของหลักอิทธิบาท พบว่า ด้านฉันทะกับด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านวิริยะกับด้านจิตตะ ด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านจิตตะกับด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านวิมังสากับโดยภาพรวมทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๑๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงสัมพันธระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท

ลำดับ	ตัวแปร	ด้านฉันทะ	ด้านวิริยะ	ด้านจิตตะ	ด้านวิมังสา	โดยรวม
๑	ด้านจิตใจ	.๖๘๔**	๐.๐๗	.๓๘๒**	.๔๙๒**	๐.๐๘
๒	ด้านร่างกาย	.๖๕๑**	๐.๑๓	.๓๘๐**	.๒๑๔*	๐.๐๒
๓	ด้านทรัพย์สิน	.๗๙๒**	.๒๘๓**	๐.๐๑	-๐.๐๘	.๓๑๓**
๔	ด้านที่อยู่อาศัย	.๔๕๐**	.๔๖๕**	.๕๗๙**	๐.๐๕	.๒๒๐*

จากตารางที่ ๔.๓๒ ผลแสดงสัมพันธระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท พบว่า ด้านจิตใจกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ด้านร่างกายกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ด้านทรัพย์สินกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัยกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๔.๖.๑ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทรารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยทางสังคม

ด้านจิตใจ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน ติดตาม

เหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ มีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์ และสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ

ด้านร่างกาย ควรมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และรักษาสุขภาพร่างกายให้ปกติอยู่เสมอ

ด้านทรัพย์สิน ควรวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ มีการวางแผนลงทุน มีการออมเงิน มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวเกษียณอายุราชการ และมีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ

ด้านที่อยู่อาศัย ควรมีบริเวณบ้านที่สะอาด ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ สุขภิบาล ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม ควรมีห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย อยู่ในชุมชนที่ปลอดภัยเสพติด และปลอดภัย

๔.๖.๒ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม วิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท ๔

ด้านฉันทะคือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น คือ ควรมีความสุขกับการทำงาน มีความสนใจงาน มีความยินดี เต็มใจทำงาน มีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน และปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่ สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา รักและภูมิใจในความเป็นครู

ด้านวิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น คือ ควรความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้น มีความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง โดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำใจ และเตือนใจ นำไปสู่ความเป็นครูที่สมบูรณ์

ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น คือ มีใจที่จดจ่อและรับผิดชอบในความเป็นครู ความรักและผูกพันกับงานที่ทำ รับรู้และเห็นคุณค่าในความเป็นครู มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ ทุ่มเทพากเพียรที่จะสั่งสอนลูกศิษย์ ให้เป็นคนดีของสังคม

ด้านวิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น คือ ควรทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจาก การมีใจรักในงาน แล้วทำด้วยความมุ่งมั่นในงาน อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ โดยใช้ วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบพอใจกับตัวเอง ทำสิ่งอื่นๆ เหมือนกับคนอื่นๆ ได้ มีความภูมิใจในตัวเอง มีความคิดเป็นบวก

บทที่ ๕

สรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธรรมวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธรรมวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธรรมวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธรรมวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๔) เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุตธรรมวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีจำนวน ๖๓ คน โดยใช้วิธีการการสุ่มแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมุติฐาน ด้วยค่าที (T-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ตามด้วย การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการหาสหสัมพันธ์ (Correlation) ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่า เพศหญิง จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๐ รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐

อายุ พบว่า อายุมากกว่า ๓๕ ปี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๐ รองลงมาคือ อายุ ๓๑-๓๕ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๐ อายุ ๒๕-๓๐ ปี จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ และอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐

ระดับการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๐ รองลงมาปริญญาเอก จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ ต่ำ และปริญญาโท จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐

ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ๑๑ - ๑๕ ปี จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๐ รองลงมา ๑๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙๐ รองลงมา ๕ - ๑๐ ปี จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๐ และต่ำกว่า ๕ ปี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๐

รายได้ พบว่า มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔๐ รองลงมา มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๐ และมากกว่า ๑๕,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙๐

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านทรัพย์สิน รองลงมา คือ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง รองลงมาคืออยู่ในระดับมากทุกข้อ ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านร่างกาย พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้ และท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกายแข็งแรง

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม ด้านทรัพย์สินพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ และมีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ

๕.๑.๖ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ข้อ คือ มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะมูลฝอยเรี่ยราด มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง และตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด

๕.๑.๗ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง

กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านฉันทะ รองลงมา คือ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา

๕.๑.๘ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ มีท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วง ได้โดยไม่มีปัญหาตามมา และท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่

๕.๑.๙ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านวิริยะ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านสนุกสนานกับการทำงาน ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน และท่านรู้สึกห่อเหี่ยวจากการทำงาน

๕.๑.๑๐ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านจิตตะ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ให้สำเร็จ รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ และท่านภูมิใจในงานที่ท่านทำ

๕.๑.๑๑ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านวิมังสา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองล้มเหลวในชีวิต ท่านรู้สึกว่าคุณค่าของคุณค่าเป็นบวก และท่านรู้สึกว่าคุณค่าของคุณค่าเป็นบวก

๕.๑.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อม ก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร คือปัจจัยทางสังคม มี ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า จำแนกตามเพศ ข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ไม่แตกต่างกันทุกข้อ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร คือปัจจัยทางสังคม มี ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) สรุปได้ดังนี้

๑. จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ข้าราชการครูที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านทรัพย์สิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของ ข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. จำแนกตามรายได้ของข้าราชการครูที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท มี ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา พบว่า ข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แตกต่างกัน ๑ ข้อ แตกกัน คือ ด้านจิตตะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาลัย เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ตามหลักอิทธิบาท มี ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา จำแนกตามอายุ

ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) สรุปได้ดังนี้

๑. จำแนกตามอายุของข้าราชการครูที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. จำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการครูที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของข้าราชการครูที่มี ประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านวิริยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. จำแนกตามรายได้ของข้าราชการครูที่มี รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านวิริยะ, ด้านวิมังสาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๔ ผลการวิเคราะห์แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคม พบว่า ด้านจิตใจกับด้านร่างกาย, ด้านทรัพย์สิน, ด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านร่างกายกับด้านทรัพย์สิน, ด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านทรัพย์สินกับด้านที่อยู่อาศัยและโดยรวม, ด้านที่อยู่อาศัยกับโดยภาพรวมทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๕ ผลการวิเคราะห์สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของหลักอิทธิบาท พบว่า ด้านฉันทะกับด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านวิริยะกับด้านจิตตะ ด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านจิตตะกับด้านวิมังสาและโดยรวม, ด้านวิมังสาโดยภาพรวมทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๖ ผลการวิเคราะห์แสดงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่ รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ของปัจจัยทางสังคมกับหลักอิทธิบาท พบว่า ด้านจิตใจกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และ

โดยรวม ด้านร่างกายกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ด้านทรัพย์สิน กับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัยกับด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ, ด้านวิมังสา และโดยรวม ทุกคู่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๗ ข้อเสนอแนะแนวทาง สรุปได้ดังนี้

๑. ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยทางสังคม มีดังนี้

ด้านจิตใจ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน ติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ มีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์ และสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ

ด้านร่างกาย ควรมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และรักษาสุขภาพร่างกายให้ปกติอยู่เสมอ

ด้านทรัพย์สิน ควรวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ มีการวางแผนลงทุน มีการออมเงิน มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวเกษียณอายุราชการ และมีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ

ด้านที่อยู่อาศัย ควรมีบริเวณบ้านที่สะอาด ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ สุขภิบาล ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม ควรมีห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย อยู่ในชุมชนที่ปลอดภัยสงบดี และปลอดภัย

๒. ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท ๔ มีดังนี้

ด้านฉันทะคือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น คือ ควรมีความสุขกับการทำงาน มีความสนใจในงาน มีความยินดี เต็มใจทำงาน มีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน และปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่ สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา รักและภูมิใจในความเป็นครู

ด้านวิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น คือ ควรความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้น มีความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง โดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำใจ และเตือนใจ นำไปสู่ความเป็นครูที่สมบูรณ์

ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น คือ มีใจที่จดจ่อและรับผิดชอบในความเป็นครู ความรักและผูกพันกับงานที่ทำ รับรู้และเห็นคุณค่าในความเป็นครู มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ให้สำเร็จ ทุ่มเทพากเพียรที่จะสั่งสอนลูกศิษย์ ให้เป็นคนดีของสังคม

ด้านวิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น คือ ควรทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจาก การมีใจรักในงาน แล้วทำด้วยความมุ่งมั่นในงาน อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ โดยใช้ วิจารณ์อย่างรอบรู้และรอบคอบพอใจกับตัวเอง ทำสิ่งอื่นๆ เหมือนกับคนอื่นๆ ได้ มีความภูมิใจ ในตัวเอง มีความคิดเป็นบวก

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลัก อิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของ ข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางสังคม คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย มีดังนี้

๑. ด้านจิตใจ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง รองลงมาคืออยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ ได้กล่าวถึงความพร้อมที่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความตระหนักแก่ผู้ที่จะรับ กิจกรรมใดๆ มี ๒ ลักษณะ คือ ๑) ความพร้อมภายนอก หมายถึง ความพร้อมทางเศรษฐกิจ คือ เป็นความสามารถที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายอันอาจจะเกิดจากการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม ๒) ความพร้อมภายในมีหลายประการ คือ ความพร้อมของระดับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้รับกิจกรรม ส่วนความสามารถที่จะรับกิจกรรมกลับ กลายเป็นความพร้อมทางด้านสติปัญญา ซึ่งในแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน ความพร้อมทางร่างกายเป็น ความพร้อมทางกายภาพและความพร้อมทางทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่จะรับกิจกรรม ใดๆ เป็นไปในทางที่ดีก็ถือว่าพร้อมที่จะรับ^๑

๒. ด้านร่างกาย พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกข้อ คือ การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข การออกกำลังกายอย่าง สม่าเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้ และท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกายแข็งแรง สอดคล้องกับ สมเกียรติ ยุติธรรม ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง ความพร้อมเป็น สมรรถภาพหรือสภาพของบุคคลที่เต็มใจปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

^๑มนัส สุวรรณ, อ่างใน ทรายูช เตละวานิชย์, “ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวต่อการ ผลิต ทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการปลูกกระเจี๊ยบเขียวเพื่อการส่งออก ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด สมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๕.

กิจกรรมต่างๆ ได้ว่าจะสามารถ ปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือสำเร็จตามผลที่มุ่งหวังเพียงใด^๒

๓. ด้านทรัพยากรสิน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ และมีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ สอดคล้องกับบรรจบ จันท์เจริญ ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สภาวะหรือลักษณะ ของบุคคลที่ ทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง โดยมีสภาพการเตรียมการความถนัด ความพอใจหรือความ กระตือรือร้น เพื่อตอบสนองกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจาก วุฒิภาวะประสบการณ์และ อารมณ์^๓

๔. ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ข้อ คือ มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะมูลฝอยเรี่ยราด มีประตูหน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง และตัวบ้านอยู่ในสภาพ แข็งแรง รongลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด สอดคล้องกับ จำลอง อัครวฑูติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม คือ สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะ ดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลมาจากการเตรียมความพร้อม ไว้แล้วอย่างพร้อมมูล สำหรับการกระทำในกิจกรรมนั้นๆ^๔

๕.๒.๒ อภิปรายผลความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร หลักอิทธิบาท คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้าน จิตตะ ด้านวิมังสา มีดังนี้

๑. ด้านฉันทะ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ชอบเขตและหน้าที่ที่ทำงานรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน รongลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ มีท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา และท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่ สอดคล้องกับ วิชญาภา เมธีวรฉัตร ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังคีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๙ มีอายุต่ำกว่า ๓๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๘๕ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๔ และมีตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๘

^๒สมเกียรติ ยุติธรรม, “ความพร้อมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓.

^๓บรรจบ จันท์เจริญ, “ความพร้อมในการจัดการบริหารของผู้บริหารระบบบำบัดน้ำเสียในโรงพยาบาลชุมชน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗.

^๔จำลอง อัครวฑูติ, “ความพร้อมของครูชั้น ม.ต้น ในการสอนวิชา ส ๐๕๓ ประชากรกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

แนวทางการประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม ของโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ บุคลากรต้องยึดหลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ ผลก็คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และตัวบุคลากรเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต^๕

๒. ด้านวิริยะ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านสนุกสนานกับการทำงาน ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน และท่านรู้สึกห่อเหี่ยวจากการทำงาน สอดคล้องกับ ชาตรี แนวจำปา ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้ อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก สำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง^๖

๓. ด้านจิตตะ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ และท่านภูมิใจในงานที่ท่านทำ สอดคล้องกับ สิทธิชัย เดชาสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ๑) ข้าราชการเพศชาย และเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ อยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ อยู่ในระดับสูง ๒) ข้าราชการเพศชาย และเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน ๓) ข้าราชการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

^๕วิชญาภา เมธีวรฉัตร, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังษีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๖ชาตรี แนวจำปา, “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕.

ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เฉพาะด้านวิม้งสา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน^๗

๔. ด้านวิม้งสา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ คือ ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น รองลงมาอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ท่านรู้สึกว่าคุณเองล้มเหลวในชีวิต ท่านรู้สึกว่าคุณมีความคิดเป็นบวก และท่านรู้สึกว่าคุณมีความคิดเป็นบวก สอดคล้องกับ สิทธิชัย เดชาสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรมในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการเพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรม อยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการศึกษาทั้งต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรม อยู่ในระดับสูง สำหรับข้าราชการเพศชายและเพศหญิง มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรม ไม่แตกต่างกัน และข้าราชการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เฉพาะด้านวิม้งสา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี มีผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาทธรรมไม่แตกต่างกันในทุกด้าน^๘

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลวิจัยและจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสรุปประเด็นได้ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมองโลกในแง่ดี

๒. ควรมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และรักษาสุขภาพร่างกายให้ปกติอยู่เสมอ

๓. ควรวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็ว ก่อนที่จะเกษียณอายุ

๔. ควรมีบริเวณบ้านที่สะอาด ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ สุขภิบาล ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด อยู่ในชุมชนที่ปลอดภัยเสพติด และปลอดภัย

๕. ควรมีความสุขกับการทำงาน มีความสนใจงาน มีความยินดี เต็มใจทำงาน มีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย รักและภูมิใจในความเป็นครู

^๗สิทธิชัย เดชาสิทธิ์, “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙.

^๘สิทธิชัย เดชาสิทธิ์, “ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๙.

๖. ควรความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้น มีความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง โดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำใจ และเตือนใจ นำไปสู่ความเป็นครูที่สมบูรณ์

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาวิจัยในเชิงทดลอง เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกับการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุตามหลักอิทธิบาท ๔ ของข้าราชการครูโรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๒. ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของข้าราชการครู ในเขตกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. **ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.**

๒. หนังสือ :

กมล หล้าสว่างษ์. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระมงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

บุญมี แทนแก้วและคณะ. **พุทธศาสน์ – ปรัชญา.** กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๘.

ประกอบ กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓.** กรุงเทพมหานคร: ด่าน
สุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมาธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา,
๒๕๔๘.

ปิ่น มุกกันต์. **แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พรรณี ช.เจนจิต. **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๘.

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ธีรธมฺโม). **รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก.** กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระเทพติก (ระแบบ ฐิตญาโณ). **อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท.** กรุงเทพมหานคร :โรง
พิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง.** กรุงเทพมหานคร ฯ: โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน.** กรุงเทพมหานคร :
เฟื่องฟ้าการพิมพ์, ๒๕๔๗.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต). **การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน.** กรุงเทพมหานคร: สุขภาพ
ใจ, ๒๕๔๙.

พระมหาณรงค์ศักดิ์ ฐิตญาโณ. **พระอภิธรรมปิฎก ๑.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **ความสำเร็จ หลักธรรมสู่ความสำเร็จและสันติสุข.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕.

พระราชบัญญัติ (สุบิน เขมियो). **ประมวลบทพระธรรมเทศนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๘.

ว.วชิรเมธี. **คนสำเร็จ งานสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๕๑.

สนอง วรอุไร. **ทำชีวิตให้ดีและมีสุข**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๕๐.

สมพร เทพสิทธา. **คุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๔๒.

สุวรีย์ ศิริโกการภิมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏ เทพบุรี, ๒๕๔๖.

อมร โสภณวิเศษฐ์วงศ์ และคณะ. **หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส๐๑๘- ส๐๑๙ พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

๓. วิทยานิพนธ์ :

กฤษดา ทองสังวร. ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การส่วน ตำบล ในการจัด ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา สิ่งแวดล้อม** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

กัญญ์กวฬารณ์ กลิ่นนิ่มนวล. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิ บาทธรรม. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

จำลอง อัสวาวุฒิ. ความพร้อมของครูชั้น ม.ต้น ในการสอนวิชา ส ๐๕๓ ประชากรกับสิ่งแวดล้อมใน จังหวัดสกลนคร. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา**. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘.

ชลลดา วงษ์สกุล. ความพร้อมของการศึกษานิเทศก์ในการนิเทศก์ด้าน ประชากรศึกษา. **วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาประชากร**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑.

ชาตรี แนวจำปา. การประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ. การใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลมหาราช ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหา บัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

นฤตพงศ์ ไชยวงศ์. ความพร้อมในการจัดป่าชุมชน ศึกษากรณีคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอปัว จังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๐.

นฤมล สุมรรคา. ปัจจัยที่มีผลต่อ ความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรับรองประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน กรณีศึกษาสถานประกอบการจังหวัด สระบุรี. **ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี, ๒๕๕๔.

- บรรจบ จันท์เจริญ. ความพร้อมในการจัดการบริหารของผู้บริหารระบบบำบัดน้ำเสียในโรงพยาบาลชุมชน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาเอกบริหารกฎหมาย การแพทย์และสาธารณสุข**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.
- บุญชัย ปัญญาธรรานุกูล. ความพร้อมของบุคคลกรในการดำเนิน นโยบายการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระบบราชการ ศึกษากรณีราชการตำรวจสังกัดหน่วยงานภายใน กรมตำรวจ. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๑.
- บุญมี บุญเยี่ยม. ศึกษาการนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๔.
- เบญจมาศ วัชโรภาส. ความพร้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.
- พินิตา ทีดี. ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการ กระจายอำนาจการบริหาร การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ : กรณีศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตราดบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๔.
- พรธณี ชูชัย. การสร้างแบบทดสอบความพร้อมในการเรียน อ่าน สำหรับนักเรียนชั้น ป.๑. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตศศึกษาและพัฒนาหลักสูตร**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- พระมหาสมคิด โครธา. การใช้อิทธิบาท ๔ ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗.
- พัชรภรณ์ วีรสสิทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญ ปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักงาน ประกันสังคม. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย รามคำแหง, ๒๕๓๘.
- พัลลภ วิชากรกุล. ความพร้อมในการรับราชการตำรวจของนักเรียนตำรวจภูธร ๔. **วิทยานิพนธ์สังคม ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาและงานยุติธรรม**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.
- มาริษา ชุกิตติพงษ์. คุณภาพชีวิตในการทำงาน อิทธิบาท ๔ และความผูกพันต่อองค์การ ของ พนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์ยานยนต์. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยา อุตสาหกรรม)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.

วิษญาภา เมธีวรฉัตร. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทธรรม : กรณีศึกษาโรงเรียนศิรวิงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ศราวุธ เตละวานิชย์. ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกกระเจี๊ยบเขียวต่อการผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการปลูกกระเจี๊ยบเขียวเพื่อการส่งออก ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

สถิต รัชปต์ย์. การประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

สมเกียรติ ยุติธรรม. ความพร้อมของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.

สัญญา อิ่มน้อย. ความพร้อมของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๔.

สิทธิชัย เตชาสิทธิ์. ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติราชการ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

สุวรรณณี รอดบำเรอ. ความพร้อมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

อมรรัตน์ สุวรรณวงศ์. ความพร้อมของ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

๔. ค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ชนิษฐา บัลนาลังก์. ปัญหาครู: **ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/519593>, [๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐].

_____. **เรียนรู้เรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21. เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://hooahz.wordpress.com/2013>, [๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐].

_____โรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม. เกี่ยวกับโรงเรียน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :
<http://www.kunnatee.ac.th/>, [วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๖๐]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียน
กุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยผู้วิจัยเป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาชีวิตและความตาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ช่วยตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ตอบทุกข้อตามความเป็นจริง ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและจะนำเสนอผลสำรวจในภาพรวม

แบบสอบถามมี ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและปัจจัยทางสังคม

ตอนที่ ๑.๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๑.๒ แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามหลักพุทธธรรม ได้แก่ อิทธิบาท ๔ ด้าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ ที่นี้

นางวันเพ็ญ ปั้นจาด
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาชีวิตและความตาย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

 ๑. ชาย ๒. หญิง

๒. อายุ

 ๑. ต่ำกว่า ๒๕ ปี ๒. ๒๕ - ๓๐ ปี ๓. ๓๑ - ๓๕ ปี ๔. มากกว่า ๓๕ ปี

๓. ระดับการศึกษา

 ๑. ต่ำกว่าปริญญาตรี ๒. ปริญญาตรี ๓. ปริญญาโท ๔. ปริญญาเอก

๔. ประสบการณ์การทำงาน

 ๑. ต่ำกว่า ๕ ปี ๒. ๕ - ๑๐ ปี ๓. ๑๑ - ๑๕ ปี ๔. ๑๖ ปีขึ้นไป

๕. รายได้

 ๑. ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ๒. มากกว่า ๑๕,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท ๓. มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท ๔. มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท

ตอนที่ ๑.๒ แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้ไม่มีข้อถูกและข้อผิด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ระดับการรับรู้ในแต่ละข้อมีความหมายดังต่อไปนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	มากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	มาก
จริงปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	ปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	น้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	น้อยที่สุด

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ระดับการรับรู้ปัจจัยทางสังคม				
		จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
๑. ด้านจิตใจ						
๑	มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ					
๒	ท่านมองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา					
๓	ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง					
๔	มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน					
๕	ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ					
๖	เข้าวัดทำบุญอยู่เสมอ ตามเวลาที่เหมาะสม					
๗	ท่านมองโลกในด้านบวกอยู่เสมอ					
๘	มีการฝึกสมาธิอยู่เสมอ					
๙	ท่านมีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์					
๑๐	ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ					
๒. ด้านร่างกาย						
๑๑	ท่านชอบรับประทานอาหารที่มีรสจัด					
๑๒	ท่านชอบรับประทานผลไม้มากกว่าขนมหวาน					
๑๓	เมื่อท่านมีอาการท้องผูก ท่านจะรับประทานยาระบายทันทีเพื่อป้องกันอันตรายจากการเบ่ง					
๑๔	การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้					

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ระดับการรู้ปัจจัยทางสังคม				
		จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
๑๕	เมื่อที่นอนไม่สะอาด ท่านจะทำความสะอาดหรือ เปลี่ยนใหม่ทันที					
๑๖	ท่านพร้อมที่จะจัดบ้านให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ					
๑๗	ท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มี ร่างกายแข็งแรง					
๑๘	การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมี ความสุข					
๑๙	การปลูกต้นไม้ อ่านหนังสือ ฟังวิทยุหรือดู โทรทัศน์เป็นวิธีคลายเครียดที่ดีและมีความสุข					
๒๐	ท่านชอบหาความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยของ ตนเองจากบุคลากรทางการแพทย์					
๓. ด้านทรัพย์สิน						
๒๑	มีการวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน					
๒๒	มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่ จะเกษียณอายุ					
๒๓	มีการวางแผนลงทุน ก่อนเกษียณอายุ					
๒๔	มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ					
๒๕	มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ					
๒๖	มีการจัดเก็บเงิน ไว้กับธนาคาร เพื่อความ ปลอดภัย และสะดวกในการใช้จ่าย					
๒๗	มีการทำประกัน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตัวเอง					
๒๘	มีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ช่วงเกษียณ					
๒๙	มีการจัดเก็บทรัพย์สินที่มีอยู่ให้เป็นสัดส่วน					
๓๐	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ และเกิดความยั่งยืนสูงสุด					
๔. ด้านที่อยู่อาศัย						
๓๑	ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง					
๓๒	มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม หากมีที่พอ ควรมี ห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน					

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ระดับการรู้ปัจจัยทางสังคม				
		จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
๓๓	มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง					
๓๔	มีห้องส้วมที่ถูกลักษณะ					
๓๕	มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย					
๓๖	มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะมูลฝอยเรี่ยราด					
๓๗	สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่สูงพอ และที่ไม่มีน้ำขัง					
๓๘	ตั้งในที่ปลอดโปร่งไม่อยู่ในที่แออัด					
๓๙	บ้านในเขตชนบทควรมีบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะ สุทธิบาล					
๔๐	ตัวบ้านและบริเวณบ้าน มีการทำความสะอาดให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ					

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้ไม่มีข้อถูกและข้อผิด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ระดับการรับรู้ในแต่ละข้อมีความหมายดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	มากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	มาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	ปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	น้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ท่านมีการเตรียมความพร้อมในระดับ	น้อยที่สุด

ข้อที่	หลักพุทธธรรม	ระดับการรู้หลักพุทธธรรม				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)						
๑	ท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน					
๒	ท่านรู้สึกว่าการที่ท่านทำงานน่าสนใจ					
๓	ท่านรู้สึกยินดี เต็มใจทำงาน					
๔	ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย					
๕	ท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่					
๖	ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน					
๗	ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา					
๘	งานของท่านในปัจจุบันมีความมั่นคง					
๙	บุคคลภายนอกให้เกียรติท่านในงานที่ท่านทำ					
๑๐	ท่านรักและภูมิใจกับหน้าที่ที่ปฏิบัติในขณะนี้					
ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น)						
๑๑	ท่านรู้สึกท้อเหี่ยวจากการทำงาน					
๑๒	ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน					
๑๓	ท่านสนุกสนานกับการทำงาน					

ข้อที่	หลักพฤติกรรม	ระดับการรู้หลักพฤติกรรม				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
๑๔	ท่านเบื่อหน่ายกับการทำงาน					
๑๕	ท่านหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดีกับการทำงาน					
๑๖	ท่านรู้สึกเต็มไปด้วยพลัง					
๑๗	ท่านรู้สึกสิ้นหวัง					
๑๘	ท่านรู้สึกหมดแรงเมื่อสิ้นสุดวันทำงาน					
๑๙	ท่านรู้สึกเหนื่อยล้าเมื่อตื่นนอนตอนเช้าและรู้ว่าท่าน จะต้องเผชิญกับการทำงานอีกวัน					
๒๐	ท่านได้สร้างสิ่งมีคุณค่ามากมายในงาน					
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น)						
๒๑	ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ทำ					
๒๒	ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ทำ					
๒๓	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ					
๒๔	ท่านภูมิใจในงานที่ทำ					
๒๕	ท่านภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานนี้					
๒๖	บางครั้งท่านรู้สึกว่างานที่ทำอยู่ไม่ค่อยมีความหมาย					
๒๗	งานที่ท่านทำมีความสุข					
๒๘	งานที่ท่านทำมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการเลื่อน ตำแหน่ง					
๒๙	ท่านไม่ค่อยพอใจกับงานที่ได้รับ					
๓๐	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้น เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ					
ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)						
๓๑	โดยรวมท่านพอใจกับตัวเอง					
๓๒	ในบางเวลา ท่านคิดว่าท่านไม่ดีเลย					
๓๓	ท่านรู้สึกว่าท่านมีคุณสมบัติที่ดี					
๓๔	ท่านคิดว่าท่านสามารถทำสิ่งอื่นๆเหมือนกับคนอื่นๆ ได้					
๓๕	ท่านรู้สึกว่าท่านไม่มีความภูมิใจในตัวเอง					
๓๖	ท่านมีความรู้สึกไร้ประโยชน์ในบางเวลา					
๓๗	ท่านรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า					

ข้อที่	หลักพุทธธรรม	ระดับการรู้หลักพุทธธรรม				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
๓๘	ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น					
๓๙	ท่านรู้สึกว่าคุณเองล้มเหลวในชีวิต					
๔๐	ท่านรู้สึกว่าคุณมีความคิดเป็นบวก					

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย IOC

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย
(การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการหาค่า I.O.C.)
(Index of Item – Objective Congruence)
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียน
กุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

ข้อมูลที่ได้ จะแปลผลวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น ๒ ตอน

แบบสอบถามมี ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและปัจจัยทางสังคม

ตอนที่ ๑.๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๑.๒ แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามหลักพุทธธรรม ได้แก่ อธิปไตย ๔ ด้าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ ที่นี้

นางวันเพ็ญ ปันจาด

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาชีวิตและความตาย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

๑. เพศ

๑. ชาย

๒. หญิง

ระดับการพิจารณา			
+ ๑	๐	-๑	หมายเหตุ

๒. อายุ

๑. ต่ำกว่า ๒๕ ปี

๒. ๒๕ - ๓๐ ปี

๓. ๓๑ - ๓๕ ปี

๔. มากกว่า ๓๕ ปี

ระดับการพิจารณา			
+ ๑	๐	-๑	หมายเหตุ

๓. ระดับการศึกษา

๑. ต่ำกว่าปริญญาตรี

๒. ปริญญาตรี

๓. ปริญญาโท

๔. ปริญญาเอก

ระดับการพิจารณา			
+ ๑	๐	-๑	หมายเหตุ

๔. ประสบการณ์การทำงาน

๑. ต่ำกว่า ๕ ปี
 ๓. ๑๑ - ๑๕ ปี

๒. ๕ - ๑๐ ปี
 ๔. ๑๖ ปีขึ้นไป

ระดับการพิจารณา			
+ ๑	๐	-๑	หมายเหตุ

๕. รายได้

๑. ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท
 ๓. มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท

๒. มากกว่า ๑๕,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท
 ๔. มากกว่า ๓๕,๐๐๐ บาท

ระดับการพิจารณา			
+ ๑	๐	-๑	หมายเหตุ

ตอนที่ ๑.๒ แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้ไม่มีข้อถูกและข้อผิด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ระดับการรับรู้ในแต่ละข้อมีความหมายดังต่อไปนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตาม

ข้อที่	ข้อความเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม	ระดับการพิจารณา		
		+ ๑	๐	-๑
๑. ด้านจิตใจ				
๑	มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ			
๒	ท่านมองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา			
๓	ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง			
๔	มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน			
๕	ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ			
๖	เข้าวัดทำบุญอยู่เสมอ ตามเวลาที่เหมาะสม			
๗	ท่านมองโลกในด้านบวกอยู่เสมอ			
๘	มีการฝึกสมาธิอยู่เสมอ			
๙	ท่านมีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์			
๑๐	ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ			
๒. ด้านร่างกาย				
๑๑	ท่านชอบรับประทานอาหารที่มีรสจัด			
๑๒	ท่านชอบรับประทานผลไม้มากกว่าขนมหวาน			
๑๓	เมื่อท่านมีอาการท้องผูก ท่านจะรับประทานยาระบายทันที เพื่อป้องกันอันตรายจากการเบ่ง			
๑๔	การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้			
๑๕	เมื่อที่นอนไม่สะอาด ท่านจะทำความสะอาดหรือเปลี่ยนใหม่ทันที			
๑๖	ท่านพร้อมที่จะจัดบ้านให้เป็นระเบียบอยู่เสมอเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ			
๑๗	ท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกายแข็งแรง			
๑๘	การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข			

ข้อที่	ข้อความเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม	ระดับการพิจารณา		
		+ ๑	๐	-๑
๑๙	การปลูกต้นไม้ อ่านหนังสือ ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์เป็นวิธีคลายเครียดที่ดีและมีความสุข			
๒๐	ท่านชอบหาความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเองจากบุคลากรทางการแพทย์			
๓. ด้านทรัพย์สิน				
๒๑	มีการวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน			
๒๒	มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ			
๒๓	มีการวางแผนลงทุน ก่อนเกษียณอายุ			
๒๔	มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ			
๒๕	มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ			
๒๖	มีการจัดเก็บเงิน ไว้กับธนาคาร เพื่อความปลอดภัย และสะดวกในการใช้จ่าย			
๒๗	มีการทำประกัน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตัวเอง			
๒๘	มีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ช่วงเกษียณ			
๒๙	มีการจัดเก็บทรัพย์สินที่มีอยู่ให้เป็นสัดส่วน			
๓๐	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ และเกิดความยั่งยืนสูงสุด			
๔. ด้านที่อยู่อาศัย				
๓๑	ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง			
๓๒	มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม หากมีที่พอ ควรมีห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน			
๓๓	มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องถึง			
๓๔	มีห้องส้วมที่ถูกลักษณะ			
๓๕	มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย			
๓๖	มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษขยะมูลฝอยเรี่ยราด			
๓๗	สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่สูงพอ และที่ไม่มีน้ำขัง			
๓๘	ตั้งในที่ปลอดภัยไม่อยู่ในที่แออัด			
๓๙	บ้านในเขตชนบทควรมีบ่อน้ำที่ถูกสุขลักษณะ สุขาภิบาล			
๔๐	ตัวบ้านและบริเวณบ้าน มีการทำความสะอาดให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ			

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้ไม่มีข้อถูกและข้อผิด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว ระดับการรับรู้ในแต่ละข้อมีความหมายดังต่อไปนี้

ให้คะแนน +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตาม

ข้อที่	ข้อความเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม	ระดับการพิจารณา		
		+ ๑	๐	-๑
๑. ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)				
๑	ท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน			
๒	ท่านรู้สึกว่างานที่ทำน่าสนใจ			
๓	ท่านรู้สึกยินดี เต็มใจทำงาน			
๔	ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย			
๕	ท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่			
๖	ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน			
๗	ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา			
๘	งานของท่านในปัจจุบันมีความมั่นคง			
๙	บุคคลภายนอกให้เกียรติท่านในงานที่ทำ			
๑๐	ท่านรักและภูมิใจกับหน้าที่ที่ปฏิบัติในขณะนี้			
๒. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น)				
๑๑	ท่านรู้สึกท้อเหี่ยวจากการทำงาน			
๑๒	ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน			
๑๓	ท่านสนุกสนานกับการทำงาน			
๑๔	ท่านเบื่อหน่ายกับการทำงาน			
๑๕	ท่านหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดีกับการทำงาน			
๑๖	ท่านรู้สึกเต็มไปด้วยพลัง			
๑๗	ท่านรู้สึกสิ้นหวัง			
๑๘	ท่านรู้สึกหมดแรงเมื่อสิ้นสุดวันทำงาน			
๑๙	ท่านรู้สึกเหนื่อยล้าเมื่อตื่นนอนตอนเช้าและรู้ว่าท่านจะต้องเผชิญกับการทำงานอีกวัน			
๒๐	ท่านได้สร้างสิ่งมีคุณค่ามากมายในงาน			

ข้อที่	ข้อความเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม	ระดับการพิจารณา		
		+ ๑	๐	-๑
๓. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น)				
๒๑	ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ			
๒๒	ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ท่านทำ			
๒๓	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ			
๒๔	ท่านภูมิใจในงานที่ท่านทำ			
๒๕	ท่านภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานนี้			
๒๖	บางครั้งท่านรู้สึกว่างงานที่ทำอยู่ไม่ค่อยมีความหมาย			
๒๗	งานที่ท่านทำมีความสุข			
๒๘	งานที่ท่านทำมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง			
๒๙	ท่านไม่ค่อยพอใจกับงานที่ได้รับ			
๓๐	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ			
๔. ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)				
๓๑	โดยรวมท่านพอใจกับตัวเอง			
๓๒	ในบางเวลา ท่านคิดว่าท่านไม่ดีเลย			
๓๓	ท่านรู้สึกว่าท่านมีคุณสมบัติที่ดี			
๓๔	ท่านคิดว่าท่านสามารถทำสิ่งอื่นๆเหมือนกับคนอื่นๆได้			
๓๕	ท่านรู้สึกว่าท่านไม่มีความภูมิใจในตัวเอง			
๓๖	ท่านมีความรู้สึกไร้ประโยชน์ในบางเวลา			
๓๗	ท่านรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า			
๓๘	ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น			
๓๙	ท่านรู้สึกว่าตัวเองล้มเหลวในชีวิต			
๔๐	ท่านรู้สึกว่าท่านมีความคิดเป็นบวก			

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๑. รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ	ค.ม. (จิตวิทยา), ค.บ. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว), Ph.D. (Psy.)
๒. ผศ.ดร. ประยูร สุขะใจ	น.ธ.เอก, ป.ธ.๓, พธ.บ., (จิตวิทยา) B.J. กศ.ม., M.A. (Po.) M.A. (Eco) M.A. (Clinical Psy.) Ph.D. (Psy.)
๓. ผศ.ดร. สาระ มุขดี	กศ.บ. (พยาบาลศึกษา), ศศ.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา) พธ.ด. (พุทธจิตวิทยา)
๔. ดร. วิชชุดา ฐิติโชติรัตนนา	วทบ. (จิตวิทยา), ค.บ. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) พธ.ด. (พุทธจิตวิทยา)
๕. ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลนัฏ	วท.บ. (พยาบาลและผดุงครรภ์), M.A. (Economics) พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๐๑๔

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐ ๓๕๒๔-๘๐๐๐-๕ ภายใน ๘๒๖๑

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร. สาระ มุขดี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ บทที่ ๑ - ๒ - ๓ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ตัวอย่างแบบสอบถามความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปันจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อม
ก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทรพุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโน, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรียงชัย หมื่นชนะ	กรรมการ

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย
ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการ
สร้างเครื่องมือการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย
ดังกล่าว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโน, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย

หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาชีวิตและความตาย โทรศัพท์ : ๐๙๕๐๕๑๕๖๕๓
ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยแล้ว

สาร มุขดี

(ผศ.ดร. สาระ มุขดี)

วันที่ 16 / 3.๓. / 61

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้
รับการลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร. ๐๓-๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๒๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔ / ๐๓๐ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมานุกาพ

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปั้นจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทรูทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรืองชัย หมั่นชนะ กรรมการ

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางวันเพ็ญ นามสกุล ปั้นจาด

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
 สาขาวิชาชีวิตและความตาย

หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาชีวิตและความตาย โทรศัพท์ : ๐๙๕๐๕๑๕๖๕๓

ขอรับรองว่าผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.เมธาวี อุดมธรรมานุกาพ)

วันที่ 15 / 3 / 61

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๐๑๕

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๑

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐ ๓๕๒๔-๘๐๐๐-๕ ภายใน ๘๒๖๑

เรื่อง เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลฉัตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ บทที่ ๑ - ๒ - ๓ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ตัวอย่างแบบสอบถามความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปันจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อม
ก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทรูทธารามวิทยาคม เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ	กรรมการ

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย
ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการ
สร้างเครื่องมือการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย
ดังกล่าว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินันโท, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย

หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาชีวิตและความตาย โทรศัพท์ : ๐๙๕๐๕๑๕๖๕๓
ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร. นवलวรรณ พูนวสุพลฉัตร)

วันที่ 13 / ๓ / ๖1

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้
รับการลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร. ๐๓-๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๒๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔ / ๐๓๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC)

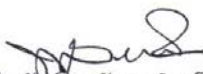
เจริญพร ผศ.ดร. ประยูร สุขะใจ

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปั้นจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลัก
พุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทรูทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินฺโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรียงชัย หมั่นชนะ กรรมการ

เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย
ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง
เครื่องมือการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

 (พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินฺโท, ผศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาชีวิตและความตาย

หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาชีวิตและความตาย โทรศัพท์ : ๐๙๕๐๕๑๕๖๕๓
ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยแล้ว

 (ผศ.ดร. ประยูร สุขะใจ)
 วันที่ 14 / ๓.๑. / ๖1

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการ
ลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ โทร. ๐๓-๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๒๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔ / ๐๓๒

วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร. วิชชุดา ลูติโชติรัตนนา

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปั้นจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลัก
พุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนทรพุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรียงชัย หมื่นชนะ กรรมการ

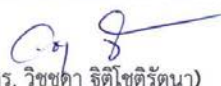
เพื่อการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย
ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง
เครื่องมือการวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดี

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยดังกล่าว
และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

 (พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาชีวิตและความตาย

หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาชีวิตและความตาย โทรศัพท์ : ๐๙๕๐๕๑๕๖๕๓

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัยแล้ว

 (ดร. วิชชุดา ลูติโชติรัตนนา)

วันที่ 13 / 3 / ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการ
ลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียน
กุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

๑. แบบสอบถามปัจจัยทางสังคม

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านจิตใจ									
๑	มีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านมองโลกในแง่ดี รู้จักปล่อยวางเมื่อมีปัญหา	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	ท่านแก้ปัญหาด้วยความมีสติและรู้จักควบคุมตนเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น ในชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ท่านมีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	เข้าวัดทำบุญอยู่เสมอ ตามเวลาที่เหมาะสม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ท่านมองโลกในด้านบวกอยู่เสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	มีการฝึกสมาธิอยู่เสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ท่านมีสถานที่พักผ่อนด้านจิตใจ เมื่อมีความทุกข์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ท่านสร้างพลังใจให้กับตัวเองอยู่เสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านร่างกาย									
๑๑	ท่านชอบรับประทานอาหารที่มีรสจัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ท่านชอบรับประทานผลไม้มากกว่าขนมหวาน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๓	เมื่อท่านมีอาการท้องผูก ท่านจะรับประทานยาระบายทันทีเพื่อป้องกันอันตรายจากการเบ่ง	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน ที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๔	การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจของท่านได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	เมื่อนอนไม่สะอาด ท่านจะทำความสะอาดหรือเปลี่ยนใหม่ทันที	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	ท่านพร้อมที่จะจัดบ้านให้เป็นระเบียบอยู่เสมอเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	ท่านทำงานบ้านต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้มีร่างกายแข็งแรง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	การทำทานรักษาศีลช่วยให้อารมณ์ดีและมีความสุข	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	การปลูกต้นไม้ อ่านหนังสือ ฟังวิทยุหรือดูโทรทัศน์เป็นวิธีคลายเครียดที่ดีและมีความสุข	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	ท่านชอบหาความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยของตนเองจากบุคลากรทางการแพทย์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านทรัพย์สิน									
๒๑	มีการวางแผนรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒	มีการวางแผนปลดหนี้ที่มีอยู่ให้หมดโดยเร็วก่อนที่จะเกษียณอายุ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	มีการวางแผนลงทุน ก่อนเกษียณอายุ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔	มีการออมเงิน ก่อนเกษียณอายุ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	มีอาชีพเสริม เพื่อเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๖	มีการจัดเก็บเงิน ไว้กับธนาคาร เพื่อความปลอดภัย และสะดวกในการใช้จ่าย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗	มีการทำประกัน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตัวเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘	มีการวางแผนใช้ที่ดิน บ้านที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ช่วงเกษียณ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	ปัจจัยทางสังคม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน ที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒๙	มีการจัดเก็บทรัพย์สินที่มีอยู่ให้เป็นสัดส่วน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ และเกิดความยั่งยืนสูงสุด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านที่อยู่อาศัย									
๓๑	ตัวบ้านอยู่ในสภาพแข็งแรง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒	มีห้องนอน ห้องครัว ห้องส้วม หากมีที่พอ ควรมีห้องนั่งพักผ่อน แยกออกเป็นสัดส่วน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	มีประตู หน้าต่าง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ สะดวก และแสงสว่างส่องถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔	มีห้องส้วมที่ถูกลักษณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๕	มีที่ทิ้งขยะ และมีการกำจัดขยะมูลฝอย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๖	มีบริเวณบ้านที่สะอาด ไม่มีน้ำขังและเศษ ขยะมูลฝอยเรี่ยราด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๗	สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่สูงพอ และที่ไม่มีน้ำขัง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๘	ตั้งในที่ปลอดภัยโปร่งไม่อยู่ในที่แออัด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๙	บ้านในเขตชนบทควรมีบ่อน้ำที่ถูก สุขลักษณะ สุขภิบาล	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๐	ตัวบ้านและบริเวณบ้าน มีการทำความสะอาด สะอาดให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๒. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ได้แก่ อิทธิบาท ๔ ด้าน ดังนี้

ข้อที่	หลักพุทธธรรม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน ที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)									
๑.	ท่านรู้สึกสนุกกับการทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	ท่านรู้สึกว่างานที่ทำน่าสนใจ	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓.	ท่านรู้สึกยินดี เต็มใจทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	หลักพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน ที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔.	ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	ท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบถูกระบุไว้อย่างชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่มีปัญหาตามมา	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๘	งานของท่านในปัจจุบันมีความมั่นคง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	บุคคลภายนอกให้เกียรติท่านในงานที่ท่านทำ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ท่านรักและภูมิใจกับหน้าที่ที่ปฏิบัติในขณะนี้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น)									
๑๑	ท่านรู้สึกท้อเหี่ยวจากการทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ท่านอารมณ์ดีขณะทำงาน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๓	ท่านสนุกสนานกับการทำงาน	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๔	ท่านเบื่อหน่ายกับการทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	ท่านหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดีกับการทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	ท่านรู้สึกเต็มไปด้วยพลัง	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๗	ท่านรู้สึกสิ้นหวัง	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๘	ท่านรู้สึกหมดแรงเมื่อสิ้นสุดวันทำงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	ท่านรู้สึกเหนื่อยล้าเมื่อตื่นนอนตอนเช้าและรู้ว่าท่านจะต้องเผชิญกับการทำงานอีกวัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	ท่านได้สร้างสิ่งมีคุณค่ามากมายในงาน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น)									
๒๑	ท่านมีความรักและผูกพันกับงานที่ท่านทำ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	หลักพฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ / คน ที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒๒	ท่านรับรู้และเห็นคุณค่าในงานที่ทำ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	ท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔	ท่านภูมิใจในงานที่ทำ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	ท่านภูมิใจที่จะบอกกับผู้อื่นว่าท่านทำงานนี้	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๖	บางครั้งท่านรู้สึกว่างงานที่ทำอยู่ไม่ค่อยมีความหมาย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗	งานที่ท่านทำมีความสุข	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘	งานที่ท่านทำมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙	ท่านไม่ค่อยพอใจกับงานที่ได้รับ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔. ด้านวิมิงสา (ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น)									
๓๑	โดยรวมท่านพอใจกับตัวเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒	ในบางเวลา ท่านคิดว่าท่านไม่ดีเลย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	ท่านรู้สึกว่าท่านมีคุณสมบัติที่ดี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔	ท่านคิดว่าท่านสามารถทำสิ่งอื่นๆเหมือนกับคนอื่น ๆ ได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๕	ท่านรู้สึกว่าท่านไม่มีความภูมิใจในตัวเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๖	ท่านมีความรู้สึกไร้ประโยชน์ในบางเวลา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๗	ท่านรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๘	ท่านจะเคารพตัวเองให้มากขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๙	ท่านรู้สึกว่าตัวเองล้มเหลวในชีวิต	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔๐	ท่านรู้สึกว่าท่านมีความคิดเป็นบวก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

หนังสืออนุมัติเก็บข้อมูลตัวอย่าง (Try Out)

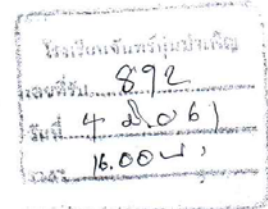

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐ ๓๕๒๔-๘๐๐๐-๕ ภายใน ๘๒๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๔.๔/๒๑

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำเครื่องมือวิจัย
เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนวัดทุ่งโพธิ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล ปิ่นจาด รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๕ นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเตรียมความพร้อม
ก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร" โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

- ๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ
- ๒. ผศ.ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการทำวิจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อการ
นี้จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางวันเพ็ญ ปิ่นจาด เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ๓๐ คน เพื่อประโยชน์
ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบในการพัฒนาองค์กรต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เรื่อง เสนอผู้ดำเนินการเพื่อโปรด

หารือ พิจารณา

ผ.อ.น.ว. รอดคุณ

เกษียร งาม

เกษียร งาม

(นางสาวสิริลลิตา กิ่งแก้วสอทะเล)

รองผู้อำนวยการโรงเรียน

ร. งาม

เจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีวิตและความตาย

คร่าว

ขอบดำเนินการตามเลข

อนุมัติ อนุมัติ

(นายเขียน กล้าบุตร)
ผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้ประสานงานหลักสูตร : นายประดิษฐ์ เสนพนัสศักดิ์
โทรศัพท์ : ๐๘-๙๑๕๖-๕๒๙๖
Email : pradit.sen@mcu.ac.th

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๓๐๔.๔/๑๑๑

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐ ๓๕๒๔-๘๐๐๐-๕ ภายใน ๘๒๖๑

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๖๓ ชุด

ด้วย นางวันเพ็ญ นามสกุล บัณฑิต รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๓๑๒๔ นิสิตระดับปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเตรียมความพร้อม
ก่อนการเกษียณอายุราชการตามหลักพุทธธรรมของครูโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร. ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. เรืองชัย หมื่นชนะ กรรมการ

มีความประสงค์จะขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการทำวิจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อการ
นี้จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางวันเพ็ญ บัณฑิต เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ๓๐ คน เพื่อประโยชน์
ในการศึกษาและนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการพัฒนาองค์กรต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินนโท, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาชีวิตและความตาย

ผู้ประสานงานหลักสูตร : นายประดิษฐ์ เสนพนัสศักดิ์

โทรศัพท์ : ๐๘-๙๑๕๖-๕๒๙๖

Email : pradit.sen@mcu.ac.th

นางวันเพ็ญ นามสกุล บัณฑิต
ขอใช้ข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์
4 ก.ย. ๒๕๖๑

ภาคผนวก ซ

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
AA1	338.60	831.766	-.098	.970
AA2	335.50	820.259	.197	.969
AA3	335.83	826.695	.072	.969
AA4	335.27	816.892	.279	.969
AA5	336.23	823.220	.203	.969
AA6	335.87	840.947	-.292	.971
AA7	336.60	805.972	.784	.968
AA8	336.23	791.909	.707	.968
AA9	336.27	802.547	.604	.969
AA10	335.67	799.195	.597	.969
AA11	336.43	804.116	.841	.968
AA12	336.27	802.547	.604	.969
AA13	336.40	796.869	.583	.969
AA14	336.17	801.868	.658	.968
AA15	336.30	796.217	.607	.969
AA16	336.33	803.471	.909	.968
AA17	336.00	828.414	.000	.969
AA18	335.40	851.352	-.797	.971
AA19	335.17	830.420	-.098	.970
AA20	335.00	828.414	.000	.969
AA21	335.57	853.220	-.851	.971
AA22	335.40	851.352	-.797	.971
AA23	335.57	853.220	-.851	.971
AA24	335.80	874.786	-.803	.973
AA25	335.43	818.806	.218	.969
AA26	335.00	828.414	.000	.969
AA27	335.47	811.982	.559	.969
AA28	335.70	832.769	-.170	.970
AA29	335.57	798.392	.717	.968

AA30	335.70	806.769	.574	.969
AA31	335.67	799.195	.597	.969
AA32	335.57	812.806	.391	.969
AA33	335.20	830.028	-.056	.970
AA34	335.70	806.769	.574	.969
AA35	335.53	804.947	.595	.969
AA36	335.83	800.971	.599	.969
AA37	336.07	821.582	.175	.969
AA38	335.60	805.972	.784	.968
AA39	335.30	810.079	.683	.969
AA40	335.77	833.978	-.231	.970
BB1	335.43	804.116	.841	.968
BB2	335.87	834.533	-.312	.970
BB3	335.73	826.133	.080	.969
BB4	335.87	834.533	-.312	.970
BB5	335.33	803.471	.909	.968
BB6	335.70	786.562	.925	.968
BB7	335.60	805.972	.784	.968
BB8	335.30	810.079	.683	.969
BB9	335.77	833.978	-.231	.970
BB10	335.43	804.116	.841	.968
BB11	335.87	834.533	-.312	.970
BB12	335.73	826.133	.080	.969
BB13	335.87	834.533	-.312	.970
BB14	335.33	803.471	.909	.968
BB15	335.70	786.562	.925	.968
BB16	335.70	786.562	.925	.968
BB17	335.70	786.562	.925	.968
BB18	335.70	786.562	.925	.968
BB19	335.70	786.562	.925	.968
BB20	335.70	786.562	.925	.968
BB21	335.70	786.562	.925	.968
BB22	335.70	786.562	.925	.968
BB23	335.70	786.562	.925	.968
BB24	335.70	786.562	.925	.968
BB25	335.70	786.562	.925	.968

BB26	335.70	786.562	.925	.968
BB27	335.70	786.562	.925	.968
BB28	335.70	786.562	.925	.968
BB29	335.70	786.562	.925	.968
BB30	335.70	786.562	.925	.968
BB31	335.70	786.562	.925	.968
BB32	335.70	786.562	.925	.968
BB33	335.70	786.562	.925	.968
BB34	335.70	786.562	.925	.968
BB35	335.70	786.562	.925	.968
BB36	335.70	786.562	.925	.968
BB37	335.70	786.562	.925	.968
BB38	335.70	786.562	.925	.968
BB39	335.70	786.562	.925	.968
BB40	335.70	786.562	.925	.968

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Exclude d ^a	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.969	80

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย : นางวันเพ็ญ ปั้นจาด
วัน เดือน ปี เกิด : ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๙๙
สถานที่เกิด : จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. ๒๕๕๔
ประวัติการทำงาน : ธุรกิจส่วนตัว
เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๕๙
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔ หมู่ ๒ ตำบลบางจักร อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
โทรศัพท์มือถือ : ๐๘๖-๙๐๑-๓๐๑๙
E-mail : panjard@gmail.com